

ΚΕΚΡΟΥ

Σύγγραμμα Περιοδικόν

ΤΟΥ ΕΝ ΚΑΙΡΩ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Η ΕΝΟΤΗΣ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

Ἔως ἂν διδαχθῶσι πολλοὶ καὶ πληθυνθῇ ἡ γνώσις.

Ἔτος Α'. — 15 Ἰουλίου 1876. — Φυλλάδιον 10.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ.

Χρονικὸν Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας. — Ἡροδότης τὰ Αἰγυπτιακά. —
Ἡ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Αἰγυπτίοις Ἀστρονομία καὶ Ἀστρολογία. — Κορυδαλός.
— Μεγαλεῖον καὶ ἀθλιότης τοῦ ἀνθρώπου. — Ἐξετάσεις τῆς Τοσιτσαίας Σχολῆς
καὶ λόγος τοῦ Καθηγητοῦ Κ. Βερναρδάκη.

ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ
ΤΥΠΟΙΣ ΑΔΕΛΦΩΝ ΚΟΥΡΜΟΥΖΗ
1876.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ.

Διὰ τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ συνδρομητάς.	Φρ.	30
Διὰ τοὺς ἐκτὸς τῆς Αἰγύπτου	»	35
Διὰ τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου.	»	20

Ὁ ΚΕΚΡΟΨ ἀνταλλάσσεται πρὸς πᾶσαν ἐφημερίδα ἢ περιοδικόν. Τὰ μετ' αὐτοῦ ἀνταλασσόμενα φύλλα, χρησιμεύοντα διὰ τὸ Ἀναγνωστήριον τοῦ Συλλόγου, δέον ν' ἀπευθύνωνται :

A la Société Littéraire Hellénique « L'Union » CAIRE.

Ὅσοι τῶν ἐκδοτῶν ἐφημερίδων ἢ περιοδικῶν συγγραμμάτων δὲν ἐπιθυμοῦσι ν' ἀνταλλάξωσι τὰ φύλλα των πρὸς τὸν ΚΕΚΡΟΨΑ παρακαλοῦνται νὰ ἐπιστρέψωσι τὸ τε παρὸν καὶ προηγούμενα φυλλάδια, ἅπερ τοῖς ἀπεστάλησαν ἐπ' ἀνταλλαγῆς.

ΒΙΒΛΙΑ ΝΕΟΦΑΝΗ

Εἰς τὸ παρὸν ἐξώφυλλον τοῦ ὁ ΚΕΚΡΟΥΘ θέλει ἀναγγέλλει τὴν ἔκδοσιν παντὸς οἰουδήποτε νεοφανοῦς βιβλίου, οὗ ἀντίτυπον ἤθελε σταλεῖ παρὰ τοῦ Ἐκδότου πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν Φιλεκπαιδευτικὸν Σύλλογον «**Η ΕΝΟΤΗΣ.**»

ΟΜΗΡΟΣ

Περιοδικὸν τοῦ ἐν Σμύρνῃ ὁμωνύμου Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ.

Συνδρομὴ ἑτησία προπληρωτέα, ἐν Καίρῳ καὶ τῇ Ἄνω Αἰγύπτῳ φρ. 15.

Ἐπιστατεῖ ἐν Καίρῳ καὶ τῇ Ἄνω Αἰγύπτῳ ὁ Ἑλληνικὸς Φιλεκπαιδευτικὸς Σύλλογος «**ΕΝΟΤΗΣ.**»

ΑΦΡΙΚΗ

ἢ

ΠΕΝΤΕ ἘΝ ΑΕΡΟΣΤΑΤῶ ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ

Συγγραφή **ΙΟΥΛΙΟΥ ΒΕΡΝ**

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΚΑΙ

ΤΑ ΤΕΚΝΑ ΤΟΥ ΓΡΑΝ

ἢ

Νότιος Ἀμερική, Αὐστραλία καὶ Εἰρηνικὸς Ὀκεανός,

Συγγραφή **ΙΟΥΛΙΟΥ ΒΕΡΝ** εἰς μέρη τρία.

Τὰ ἀριστουργήματα ταῦτα ἐξ ὅλων τῶν μέχρι τοῦδε ἔργων τοῦ Ἰουλίου Βερν, ἐν παραρτήματι δημοσιευθέντων ἐν τῷ ἀξιολόγῳ ὁμωνύμῳ περιοδικῷ τοῦ ἐν Σμύρνῃ Φιλεκπαιδευτ. Συλλόγου ΟΜΗΡΟΣ ἐξεδόθησαν εἰς ἰδιαίτερα βιβλία ἐπιμελῶς τετυπωμένα καὶ δι' ὥραίων εἰκονογραφιῶν πεποικιλμένα.— Εὕρισκονται ἐν Αἰγύπτῳ παρὰ τοῖς Ἐπιστάταις Ὀ μ ή ρ ο υ καὶ τοῖς Συλλόγοις Καίρου καὶ Ἀλεξανδρείας.

ΕΠΙΣΤΑΤΟΥΣΙ

Καὶ ἐπιμελοῦνται τῶν συμφερόντων τοῦ Κέκροπος

ΑΝΑ ΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟΝ.

- Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὁ Κοσ. Ε. Ε. Ῥούπας.
» Βένχα, » Ἀλέξ. Καμπάνης.
» Βίρκετ-ελ-Σάβ » Π. Ἡσαίας.
» Δαμανχοῦρ » Ἐπ. Σολομωνίδης, ἰατρός.
» Ζαγαζίκιον » Γεώργ. Φ. Φιλιππίδης, ἰατρός.
» Ἴσνα » Γ. Μανιατόπουλος.
» Κὰφρ-ἐλ-Δαουάρ » Ἀλκ. Ἰερωνυμίδης.
» Μανσούρα » Α. Κροκίδας.
» Τάντα » Ἀθ. Ταμβακόπουλος.
» Τάχτα » Σαβ. Τιβέριος.
» Φαγιούμ, » Ἀντ. Καμπάνης, Ἑλλην Πράκτωρ.

ΕΙΣ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΝ.

- Ἐν Σμύρῃ, ὁ Φιλεκπαιδευτικὸς Σύλλογος «Ὅμηρος.»
» Λήμνω » » «Ὅμόνοια.»

Κ Ε Κ Ρ Ο Ψ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΕΝ ΚΑΙΡΩ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Η ΕΝΟΤΗΣ

ΕΤΟΣ Α΄.

15 Ιουλίου 1876.

ΦΥΛΛ. Γ΄.

ΧΡΟΝΙΚΟΝ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

78.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Δ΄.

(1332—1350 μ. χ.)

Γρηγόριος Άλλος, δ Δ΄, διεδέξατο Γρηγόριον τὸν Γ΄ εἰς τὸν Ἀλεξανδρινὸν θρόνον, πατριαρχεύσας ἐπὶ ἔτη 18.

79.

ΝΗΦΩΝ.

(1350—1371 μ. χ.)

Μετὰ Γρηγόριον τὸν Δ΄. ἀνεβιβάσθη εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἀλεξανδρείας ὁ Νήφων. Τῷ 1366, ὁ Πάπας Ὑρβανὸς Ε΄ ἔγραψεν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Πατριάρχας τῆς Ἀνατολῆς, καὶ δὴ καὶ πρὸς τὸν Ἀλεξανδρείας Νήφωνα τοῦτον, εἰς ἀπάντησιν ἐπιστολῆς, ἣν οἱ Πατριάρχαι οὗτοι ἀπὸ κοινοῦ εἶχον ἀπευθύνει αὐτῷ περὶ συνδιαλλαγῆς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Λατινικῆς. Ἐπατριαρχευσεν δ' ὁ Νήφων ἔτη 21.

80.

ΜΑΡΚΟΣ Γ΄.

(1371—1385 μ. χ.)

Τὸν Νήφωνα διεδέξατο εἰς τὴν Πατριαρ-

χείαν Μάρκος ὁ Γ΄ περὶ οὗ γινώσκομεν μόνον, ὅτι ἐπατριαρχευσεν ἐπὶ ἔτη 14.

81.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β΄.

(1385—1397 μ. χ.)

Μετὰ Μάρκον τὸν Γ΄ διώκησε τὴν Ἀλεξανδρινὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ ἔτη 12 Νικόλαος ὁ Β΄.

82.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ε΄.

(1397—1412 μ. χ.)

Μετὰ τοῦτον ἀνέβη τὸν θρόνον Γρηγόριος ὁ Ε΄. πατριαρχεύσας ἔτη 15.

83.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Γ΄.

(1412—1417 μ. χ.)

Νικόλαος ὁ Γ΄. διεδέξατο Γρηγόριον τὸν Ε΄. ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρείας, ὃν διώκησεν ἐπὶ ἔτη 5.

84.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Δ΄.

(1417—1428 μ. χ.)

Ὁ Ἀθανάσιος Δ΄. διεδέξατο τὸν Νικόλαον Γ΄. καὶ ἐποίησε τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἀλεξανδρέων ἐπὶ ἔτη 11.

85.

Μ Α Ρ Κ Ο Σ Δ'.

(1428—1437 Μ. Χ.)

Μετά δὲ Ἀθανάσιον τὸν Δ' Μάρκος ὁ Δ' ἀνήλθεν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ ἐπατριάρχευσεν ἐπὶ ἔτη 9.

86.

Φ Ι Λ Ο Θ Ε Ο Σ

(1437—1439 Μ. Χ.)

Μετά Μάρκον τὸν Δ' ἀνέβη εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον τῆς Ἀλεξανδρείας ὁ Φιλόθεος, ἐφ' οὗ ἠθροίσθη τῷ 1439 τῇ αἰτήσει τοῦ προτελευταίου Αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου, Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου, ἡ ἐν Φλωρεντία Σύνοδος ὑπὸ τοῦ Πάπα Εὐγενίου τοῦ Δ' ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς τῶν Ἐκκλησιῶν ἐνώσεως. Εἰς τὴν Σύνοδον ταύτην, ἐν ἧ' παρῆν καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ, ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Φιλόθεος ἀντεπροσωπεύθη ὑπὸ τοῦ Ἡρακλείου Ἀντωνίου, οὐχὶ κατὰ σύστασιν τοῦ Φιλοθέου, ἀλλὰ, καὶ ἐν ἀγνοίᾳ μάλιστα αὐτοῦ, κατὰ θέλησιν καὶ διὰ διορισμοῦ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰωάννου, ὅστις καὶ συνυπέγραψε τὴν ἔνωσιν μετὰ τῶν λοιπῶν τῆς Ἀνατολῆς ἐπισκόπων, ἀκόντων σχεδὸν καὶ διὰ μυρίων μέσων εἰς τοῦτο βιασθέντων, πλὴν τοῦ Ἐφέσου, ὅστις καὶ μόνος ἠναντιώθη ἀναφανδὸν καὶ μετὰ θάρρους εἰς τὴν ἔνωσιν. Ὁ Φιλόθεος, ἀφοῦ πρῶτον ἀπεδοκίμασε τὴν πράξιν τοῦ ἐξ ἐπαγγέλματος, ὡς εἶπεν, τούτου ἀντιπροσώπου του, μετέβη εἰς Ἱερουσαλήμ, ὅπου μετὰ τοῦ Ἀντιοχείου Δωροθέου καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων Ἰωακείμ, παρόντος καὶ συνυποκούντος καὶ τοῦ ἐπὶ προσκυρήσει τῶν Ἁγίων Τόπων ἐπιδημούντος ἐκεῖ τότε Καισαροκαππαδοκίας Ἀρσενίου, ὁμορῶνως ἀνεθεμάτισε μετὰ τῶν λοιπῶν καὶ αὐτὸς τὴν ἐν Φλωρεντία Σύνοδον. Τῷ δὲ 1435, ἀπαρχοῦντος τοῦ ὑστάτου Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου, παρεγένετο ὁ Θεο-

φιλος μετὰ τῶν μνησθέντων δύο Πατριαρχῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου, συγκροτηθείσης Συνόδου ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Σοφίας, ψήφοις κατακρίσεως καθυπέβαλον τὴν ἐν Φλωρεντία συστάσιν ἐκείνην Σύνοδον, καὶ ὡς σιμωνιακὴν, καὶ ληστρικὴν, καὶ ὡς μὴ ἐπ' ἐστάσει τῆς ἀληθείας τῶν δογμάτων γενομένην, ἐχαρακτήρισαν, καθελόντες ἅμα καὶ τὸν τότε Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριον, ὡς Λατινόφρονα, καὶ Ἀθανάσιον τὸν Ὀρθόδοξον ἐνθρονήσαντες. Ἐπανακάμψας δὲ ὁ Φιλόθεος εἰς Ἀλεξανδρείαν, καὶ ὁσίων βιώσας, ἐτελεύτησε μετὰ πατριαρχεῖαν 22 ἐτῶν, ἀφοῦ εἶδε καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀλωθεῖσαν (τῷ 1453) ὑπὸ τῶν Τούρκων.

87.

Γ Ρ Η Γ Ο Ρ Ι Ο Σ Σ Τ'.

(1439—1486 Μ. Χ.)

Τὸν Φιλόθεον διαδέξατο εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον τῆς Ἀλεξανδρείας Γρηγόριος ὁ ΣΤ'. περὶ οὗ γινώσκουμεν μόνον, ὅτι ἐπατριάρχευσεν ἔτη 27.

88.

Ι Ω Λ Κ Ε Ι Μ Ο Η Α Ν Υ.

(1486—1565 Μ. Χ.)

Διάδοχος τοῦ Γρηγορίου ΣΤ' ἐγένετο Ἰωακείμ ὁ Πάνυ, περικληθὴς ἐπὶ βίου ἀγιότητα καὶ ἐπὶ μακροβιότητι γενόμενος. Περὶ τοῦ ἀοιδίμου τούτου Πατριάρχου ὑπάρχει ἐν τῷ κώδικι τῶν Πατριαρχείων, ἐγγεγραμμένον ὑπὸ τοῦ διαδόχου του Σιλβέστρου, τὸ ἔξης: « Πρὸς ἐνδειξιν αὐτὸς τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας κατὰ τῶν ἰσχυόντων τότε, παρὰ τοῖς δυνάσταις τῆς Αἰγύπτου Κιρκασίσις, Ἑβραίων, καὶ διαβαλόντων τὸν τρισόλιον, ποτήριον τοῦ θανατηφόρου, κατ' ἐπιταγὴν κερασθῆν, ὑπ' ὅψιν πάντων ἀπταήτως πέπικε, τῷ τιμίῳ σταυρῷ πεποιθότως τοῦτο πρότερον ἐπισφραγισάμενος, μηδὲν τὸ σύνολον ἐκ τοῦ φαρμάκου παθῶν τὸ δὲ θαυμασιώτερον, ἐκ τῆς

πλευρᾶς αὐτοῦ ἐξῆλθε τὸ δηλητήριον, καὶ εἰς μνήμην τούτου τοῦ θαύματος, ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ κατ' ἔτος ἀπέρρεεν ἰκμάς ὡς λεπτοῦ ἰδρώτος, ὡς παρὰ τοῦ ὑπουργοῦντος αὐτῷ καὶ διαδεχθέντος τὸν ἰερώτατον ἄνδρα, Σιλβέστρου, τὸ θαῦμα ἐκδίδεται. » Τούτου δὲ τοῦ ὁμολογητοῦ οἱ διάδοχοι ὑπ' εὐλαβείας συνηθίζουσι: νὰ φορῶσι τὴν μήτραν, κατὰ πρῶτον λειτουργοῦντες, μετὰ τὴν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον τῆς Ἀλεξανδρείας ἀνάρρησίν των « ἡ δὲ τιμία αὐτοῦ κέρα τοῖς ἱεροῖς κειμηλίοις ἐντίμως ἐκείσε ταμιεύεται. » Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ μακαρίου τούτου (1517) ἡ Αἴγυπτος κατεκτήθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Σελήμ Α' καὶ κατέστη ἐπαρχία τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους, καταλυθείσης τῆς δυναστείας τῶν Μαμελούκων Σουλτάνων τῆς Αἰγύπτου. Εἰς βαθύτατον δὲ φθᾶσας καὶ ζηλευτὸν γῆρας, καὶ πατριαρχεύσας ἐπὶ ἔτη ὅλα 78, μετέστη εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς ἐν ἡλικίᾳ 116 ἐτῶν, τῷ 1565 ἔτει.

89.

Σ Ι Α Β Ε Σ Τ Ρ Ο Σ.

(1565—1592 Μ. Χ.)

Ὁ Σίλβεστρος, μαθητὴς τοῦ Ἰωακείμ, διαδέξατο αὐτὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ, μιμητὴς γενόμενος τῆς ἀρετῆς καὶ ἀγιότητος τοῦ προκατόχου καὶ γέροντος αὐτοῦ, ἐποίησεν ὁσίων τὴν Ἀλεξανδρινὴν ἐκκλησίαν ἐπὶ ἔτη 27. Τῷ 1578 παρέστη ὁ Σίλβεστρος εἰς τὴν ἐν Ἱερουσαλήμ τοπικὴν Σύνοδον, ἐν ἧ' παρητήσατο τὴν πατριαρχεῖαν ὁ Ἱεροσολύμων Γερμανός. Τῷ δὲ 1585 ἀνεθεμάτισε μετὰ τοῦ Ἀντιοχείου, ἐν τοπικῇ Συνόδῳ, τὸν σφετεριστὴν τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως Παχώμιον.

90.

Μ Ε Λ Ε Τ Ι Ο Σ Ο Η Η Γ Α Σ.

(1592—1603 Μ. Χ.)

Τὸν Σίλβεστρον διαδέξατο εἰς τὸν Πατρι-

αρχικὸν τῆς Ἀλεξανδρείας θρόνον ὁ Πρωτοσύγκελλος αὐτοῦ Μελέτιος, τοῦπίκλην Πηγάς, Κρής τὴν πατρίδα καὶ ἀνὴρ σοφώτατος καὶ ἀρετῇ διαπρέπων. Σπουδάσας οὗτος κατὰ τὴν νεότητά του ἐν Παδοῦ τῆς Ἰταλίας, μετέβη τὸ πρῶτον εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ὠνομάσθη ἐξάρχος ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου ἔλθων δὲ κατόπιν εἰς Αἴγυπτον, ἐγένετο Πρωτοσύγκελλος τοῦ Πατριάρχου Σιλβέστρου, ὅπου οὐ καὶ ὠνομάσθη διάδοχος τοῦ θρόνου. Τῷ 1593 παρέστη μετὰ τῶν τριῶν ἄλλων Πατριαρχῶν εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδον, ἣτις ἐπεκύρωσε τὰ πατριαρχικὰ πρόνομια, ἅτινα ὁ Πατριάρχης Ἱεραμίας εἶχεν ἐχωρίσει πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον τῆς Μόσχας. Τῷ 1595, διατρίβων ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὠνομάσθη κατὰ κοινὴν παράκλησιν, ἐπιτηρητὴς τοῦ ἐπὶ ἔτος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πατριάρχου Θεοφάνους χηρεύσαντος θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Συνέγραψε πολλὰ καὶ γενναῖα κατὰ τῶν Παπιστῶν καὶ τῶν ἀναμορφωτῶν, ἄλλα τε θεολογικὰ καὶ φιλοσοφικὰ ὑπομνήματα, καὶ δὴ καὶ ἐπιστολάς πρὸς τε Βασιλείου Αὐτοκράτορα τῆς Ρωσσίας, καὶ πρὸς τοὺς κατὰ Πολωνίαν εὐσεβεῖς, καὶ πρὸς Ἕλληνας. Διοικήσας δ' εὐκλεῶς τὴν Ἀλεξανδρινὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ ἔτη 11, ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον τῇ 13 Σεπτεμβρίου τοῦ 1603 ἔτους.

91.

Κ Υ Ρ Ι Α Λ Ο Σ Ο Λ Ο Υ Κ Α Ρ Ι Σ.

(1603—1621 Μ. Χ.)

Ἐκ Κρήτης καὶ οὗτος ὁμώμενος, καὶ Ἀρχιμανδρίτης ὢν τοῦ σοφοῦ Μελετίου, ἀνήχθη εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τῆς Ἀλεξανδρείας, ψήφῳ κοινῇ τοῦ τε κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ. Οὗτος, ἀνατραφεὶς καὶ ἐκπαιδευθεὶς ὑπὸ τοῦ Μελετίου, ἀπεστάλη, διάκονος ἔτι ὢν, ἐν Παδοῦ τῆς Ἰταλίας πρὸς τελειοποίησιν τῶν σπουδῶν του· εἶτα μετέβη εἰς Σαξωνίαν,

καὶ ἀκολούθως εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὅπου ἔτυχε φιλοφρονησάτων περιποιήσεων παρὰ τῶν διαμαρτυρουμένων, καὶ τοσαύτην ἔλαβε πρὸς αὐτοὺς συμπάθειαν καὶ ὑπόληψιν, ὥστε καὶ ὡς λουθηρανίζων ἐθεωρεῖτο ἐφεξῆς ἐν Ἀνατολῇ. Γενόμενος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, ἐδωρήσατο Καρόλω τῷ Α'. βασιλεῖ τότε τῆς Ἀγγλίας, τὸν περιώνυμον Ἀλεξανδρινὸν Κώδικα, τὸν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Πατριαρχείων ἀποκείμενον, καὶ περιέχοντα πολῦτιμον ἐπιπεργαμνῆς ἑλληνικὸν χειρόγραφον, γεγραμμένον διὰ γραμμάτων κεφαλαίων, τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης, συνοδεύσας αὐτὴν καὶ δι' ἰδιογράφου πιστοποιήσεως, ὅτι ἔγραψεν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Α'. Οἰκουμένης Συνόδου (325 Μ. Χ.) ὑπὸ εὐγενοῦς τινοῦ Αἰγυπτίως, ὀνομαζομένης Θέκλως. Ἐξεδόθη δὲ ὁ περιώνυμος οὗτος Ἀλεξανδρινὸς Κώδικς ἐξ ἀντιγράφου ἐν Μόσχᾳ τῷ 1821 ἔτει. Κατὰ τὸ 1621, διατρίβων ἐν Δακίᾳ, ἐξελέχθη (τῇ 5 Νοεμβρίου) παρὰ τῆς Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῦ λοιποῦ κλήρου καὶ τῶν ἀρχόντων Οἰκουμένης Πατριάρχης, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Τιμοθέου Β'. καὶ μετεκλήθη ἐκεῖσε ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως.

92.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΣΠΑΡΤΑΛΙΩΤΗΣ.

(1622—1617 Μ. Χ.)

Κρῆς καὶ οὗτος τὴν πατρίδα, ἀνηγορεύθη διάδοχος Κυρίλλου τοῦ Λουκάρως. Φιλόσοφος καὶ θεολόγος ἄριστος, καὶ εἰδήμων τῆς Ἑλληνικῆς, τῆς Ἑβραϊκῆς καὶ τῆς Λατινικῆς γλώσσης, διάφορα συνέγραψε καὶ καλὰ ἔργα. Τῷ 1629 οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεις τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Ὀλλανδίας ἔγραψαν πρὸς αὐτὸν ἀπὸ κοινοῦ ἐπιστολὴν προτροπικὴν ὅπως συγκοινωνήσῃ μετὰ τῶν Καθολικῶν. Ἀλλ' ὁ Γεράσιμος ἀπέρριψεν ἀξιοπρεπῶς τὰς προτάσεις αὐτῶν ταύτας διὰ τῆς ἀπὸ

8 Ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐπιστολῆς του, ἣν ἀναφέρει ὁ Ἀλλάτιος (De reip. cons. 4. 3. c. 8). Πατριαρχεύσας δ' ἐπὶ ἔτη 25, παρήτησατο τὸν θρόνον οἰκειοθελῶς.

93.

ΜΗΤΡΟΦΑΝΗΣ ΚΡΙΤΟΠΟΥΛΟΣ.

(1647—1651 Μ. Χ.)

Μητροφάνης ὁ Κριτόπουλος τοῦπίκλιν ἀνὴρ τῆς τε ἱερᾶς καὶ τῆς ὑράθεν σοφίας ἐγκρατῆς, καὶ Πρωτοσύγκελλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας, ἀνῆλθεν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν τῆς Ἀλεξανδρείας θρόνον, ὃν ἐκόσμησε μόνις ἐπὶ ἔτη 4. Ἦν εἰς σχέσεις μετὰ διαφόρων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης διακεκριμένων σοφῶν, φιλοσόφων καὶ θεολόγων, τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἀγγλίας, οὓς ἐγνώρισεν, ἐκεῖσε ποιούμενος ἐπὶ ἐκπαιδεύσει τὰς διατριβάς μαρτυροῦσι δὲ τοῦτο πλεῖστα βιβλία, ἀποκείμενα ἐν τῇ Πατριαρχικῇ βιβλιοθήκῃ καὶ φέροντα ἐν κεφαλίδι αὐτογράφους προσφορὰς αὐτῶν πρὸς τὸν Κριτόπουλον παρὰ τῶν σοφῶν συγγραφέων των. Ἔπαρχει δ' αὐτοῦ ὁ μολογία ὀρθοδόξου πίστεως, συγγραφείσα μετὰ κριτικῆς δεινότητος καὶ πολυμαθείας μεγάλης ἑλληνιστὶ καὶ λατινιστὶ, καὶ τύποις ἐκδοθεῖσα τῷ 1664 ἐν Ἐλμστάδ. Κάτοχος σπουδαίας βιβλιοθήκης, περιλαμβανούσης πάντας τοὺς Ἑλληνας συγγραφεῖς ἐν διαφόροις, Ἀλδιναῖς καὶ ἄλλαις σπανιωτάταις σήμερον, τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐκδόσεσι, πλεῖστα θεολογικὰ καὶ ἄλλων ἐπιστημῶν συγγράμματα, ἐκκληροδότησεν αὐτὴν τοῖς Πατριαρχείοις, καὶ σήμερον αὐτὴ ἀποτελεῖ τὴν κυριωτέραν βᾶσιν τῆς, πολυτίμου διὰ τὰς ἀρχαίας ἐκδόσεις καὶ τὰ χειρόγραφα τῆς, βιβλιοθήκης τῶν Πατριαρχείων. Τὰ πλεῖστα τῶν ἐν αὐτῇ ἀρχαίων βιβλίων φέρουσιν ἐν κεφαλίδι ἰδιογράφου τοῦ σοφοῦ τούτου ἀνδρὸς σημειώσεις, ὅτι ἀνήκουσιν εἰς αὐτὸν, καὶ

πλεῖστας, ἰδιογράφους ὁμοίως, σημειώσεις φιλολογικὰς, θεολογικὰς καὶ ἄλλας ἐν ταῖς περιθωρίοις τῶν σελίδων. (ἀκολουθεῖ).

ΠΡΩΤΟΤΥΠΑ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΑ.

(Συνέχεια)

§ 51. Ταῦτα μὲν, καὶ ὅσα ἄλλα ἀκολούθως θὰ προσθέσω, παρέλαβον οἱ Ἕλληνες παρὰ τῶν Αἰγυπτίων· τὸ δὲ νὰ κατασκευάζωσι τὰ ἀγάλματα τοῦ Ἑρμοῦ μὲ ὄρθια τὰ αἰδοῖα δὲν ἔμαθον παρὰ τῶν Αἰγυπτίων, ἀλλὰ παρὰ τῶν Πελασγῶν, παραλαβόντες τοῦτο παρ' αὐτῶν πρῶτοι ἐκ πάντων τῶν Ἑλλήνων οἱ Ἀθηναῖοι, παρὰ δὲ τούτων οἱ ἄλλοι Ἕλληνες. Διότι Πελασγοὶ συγκατόκησαν ἐν τῇ Ἀττικῇ μετὰ τῶν Ἀθηναίων, ὅτε πλέον οὗτοι συγκατηριθμοῦντο μετὰ τῶν Ἑλλήνων, ὅθεν ἤρχισαν καὶ αὐτοὶ οἱ Πελασγοὶ νὰ θεωρῶνται ὡς Ἕλληνες (α). Ὅστις δ' ἐμνήθη τὰ μυστήρια τῶν Καθεύρων, ἅτινα τελοῦσιν οἱ Σαμοθράκες, παραλαβόντες αὐτὰ παρὰ τῶν Πελασγῶν, οὗτος κατανοεῖ τὸ ὑπ' ἐμοῦ λεγόμενον· διότι τὴν Σαμοθράκην κατώκουον πρότερον οἱ Πε-

(α) εἶνε περίεργον, ὅτι τὸ φυλετικὸν τοῦτο φαινόμενον ἐπανεληφθῆ ἀπαράλλακτον καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις. Ἀλδανοὶ προσῆλθον καὶ συγκατόκησαν μετὰ τῶν Ἀθηναίων ἐν τῇ Ἀττικῇ, καὶ μετ' ἄλλων Ἑλλήνων ἐν ἄλλοις τῆς Πελοποννήσου μέρεσι καὶ νήσοις. Ἐνῶ δὲ μετέδωκαν πρὸς τοὺς συγκατοίκους των Ἕλληνας ἤθη τινα καὶ ἔθιμα τῆς ἐκεῖθεν φυλῆς, ἐξελληνίσθησαν δ' ὅμως καὶ οὗτοι τοσοῦτον ἐντελῶς, ὥστε μετὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα θεωροῦνται Ἕλληνες, οὐ μόνον αὐτοὶ, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν τῇ Ἀλδανίᾳ αὐτῇ διαμένοντες ἡμόφυλοι των καὶ συναγωνισταὶ τῶν Ἑλλήνων. Οὕτως οὐ μόνον οἱ ἐν τῇ Ἀττικῇ, Ἰδρᾷ, Σπέτταις καὶ Πέρῳ ἄποικοι θεωροῦνται σήμερον Ἕλληνες γνήσιοι, ἀλλὰ καὶ οἱ ἡμόφυλοι αὐτῶν Σουλιῶται, Χειμαριῶται, Πεζῆβοὶ καὶ πάντες συλλήθεθον οἱ χριστιανοὶ Ἀλδανοί. Τίς ἀληθῶς σήμερον τολμᾷ νὰ μὴ θεωρῇ Ἕλληνας τοὺς Καραίσκου, τοὺς Βοτσάρεις, τοὺς Τσαβέλας καὶ τοὺς ἄλλους τῆς ἐθνικῆς παλλιγγενείας διαπρεπεῖς ἐκ τῶν μερῶν ἐκείνων ἡρώας;

λασγοὶ οὗτοι, οἵτινες ἐγένοντο συγκατοίκαι τῶν Ἀθηναίων, καὶ παρ' ὧν οἱ Σαμοθράκες παρέλαβον τὰ εἰρημένα μυστήρια. Μὲ ὄρθια λοιπὸν τὰ αἰδοῖα πρῶτοι πάντων τῶν Ἑλλήνων ἐποίησαν τὰ ἀγάλματα τοῦ Ἑρμοῦ οἱ Ἀθηναῖοι, μαθόντες τοῦτο παρὰ τῶν Πελασγῶν· οἱ δὲ Πελασγοὶ ἱερὸν τινα ἔδωσαν περὶ αὐτοῦ λόγον, ὅστις ὑπάρχει ἐκτεθειμένος εἰς τὰ τῆς Σαμοθράκης μυστήρια.

§ 52. Ἐθυσίαζον δὲ πάντα πρότερον οἱ Πελασγοὶ πρὸς τοὺς θεοὺς, δεόμενοι αὐτῶν, ὡς ἐγὼ αὐτὸς ἤκουσα ἐν Δωδώνῃ, ἀλλὰ πρὸς οὐδένα ἐξ αὐτῶν ἀπευθύνοντες ἐπωνυμίαν τινὰ ἢ ὄνομα, διότι οὐδέποτε εἶχον ἀκούσει τοιοῦτό τι ὄνομα. Θεοὺς δὲ ὀνόμαζον αὐτοὺς ἐκ τούτου, ὅτι διέθεσαν ἐν τάξει καὶ δίνειμαν πάντα τὰ τοῦ σύμπαντος. Ἐπειτα δὲ, ἀφοῦ παρῆλθε καιρὸς πολὺς, ἔμαθον, ἐλθόντα ἐκ τῆς Αἰγύπτου, τὰ ὀνόματα τῶν θεῶν τῶν ἄλλων, ἐκτὸς τὸ τοῦ Διονύσου, ὅπερ ἔμαθον πολὺ ὑστερότερον ἀκόμη, καὶ πάλιν μετὰ καιρὸν ἠρώτησαν περὶ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν τὸ ἐν Δωδώνῃ μαντεῖον, ὅπερ θεωρεῖται ἀρχαιότατον τῶν ἐν Ἑλλάδι πάντων, καὶ ὑπῆρχε μόνον αὐτὸ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον. Ὅτε λοιπὸν ἠρώτησαν οἱ Πελασγοὶ τὸ ἐν Δωδώνῃ μαντεῖον, ἀν πρέπη ν' ἀποβάλλωσι τὰ παρὰ τῶν βαρβάρων ἐλθόντα, τὸ μαντεῖον ἀπήντησεν αὐτοῖς νὰ μεταχειρίζονται τὰ ὀνόματα ταῦτα. Ἀπὸ τότε μὲν λοιπὸν οἱ Πελασγοὶ ἐθυσίαζον πρὸς τοὺς θεοὺς δεόμενοι αὐτῶν ὀνομαστί, ὕστερον δὲ οἱ Ἕλληνες παρέλαβον τὰ ὀνόματα ταῦτα παρὰ τῶν Πελασγῶν.

§ 53. Πόθεν δ' ἐγένετο ἕκαστος τῶν θεῶν, εἴτε συνυπῆρχον πάντοτε ὅλοι, καὶ ὅποιοι ἦσαν κατὰ τὴν μορφήν, ἠγνοεῖτο μέχρι τῆς χθὲς ἔτι, οὕτως εἰπεῖν· διότι νομίζω, ὅτι ὁ Ἡσίοδος καὶ ὁ Ὀμηρὸς δὲν ὑπῆρξαν ἀρχαιότεροι ἐμοῦ τὴν ἡλικίαν πλέον τῶν τετρακο-

σίων ἐτών (α) οὔτοι δὲ εἶνε οἱ πρῶτοι τῶν Ἑλλήνων, οἱ γράψαντες ἐμμέτρως θεογονίαν, καὶ δώσαντες τὰς ἐπωνυμίας εἰς τοὺς θεοὺς, καὶ ἀπονείμαντες εἰς ἕκαστον αὐτῶν τὰς ἀνηκούσας τιμὰς καὶ ἐνασχολήσεις, καὶ διορίσαντες τὰς μορφὰς αὐτῶν. Οἱ δὲ ποιηταί, οἱ λεγόμενοι ὅτι ὑπῆρξαν πρὸ τῶν ἀνδρῶν τούτων, νομίζω ὅτι ὑπῆρξαν μεταγενέστεροι αὐτῶν. Καὶ τὰ μὲν περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν θεῶν λέγουσιν αἱ Δωδωνίδες ἱερεῖαι τὰ δὲ περὶ Ἡσιόδου καὶ Ὀμήρου ἐγὼ, λέγω ὅτι οὕτως ἔχουσι.

§ 54. Περὶ δὲ τῶν μαντείων, τῶν τε παρ' Ἑλλήνων, καὶ τῶν ἐν τῇ Λιβύᾳ, ταῦτα λέγουσιν οἱ Αἰγύπτιοι. Οἱ ἱερεῖς τοῦ Θηβαίου Διὸς ἔλεγόν μοι, ὅτι δύο γυναῖκες ἱερεῖαι ἀνηπάγησαν ἐκ Θηβῶν ὑπὸ Φοινίκων ἔμαθον δὲ, ὅτι ἡ μὲν αὐτῶν ἐπωλήθη εἰς Λιβύαν, ἡ δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Αὗται δὲ αἱ γυναῖκες εἶνε αἱ ἰδρύσασαι πρῶται τὰ μαντεῖα εἰς τὰς εἰρημνίας χώρας. Ἐπειδὴ δ' ἐγὼ ἠρώτησα, πόθεν οὕτως ἀκριβῶς γινώσκοντες, λέγουσι ταῦτα, ἀπεκρίθησαν, ὅτι ἐγένετο μεγάλη παρ' αὐτῶν ἀναζήτησις τῶν γυναικῶν τούτων, καὶ ἀδύνατον μὲν ὑπῆρξε ν' ἀνεύρωσιν αὐτάς, ἔμαθον δὲ ὕστερον περὶ αὐτῶν ὅσα μοι ἐδιηγοῦντο.

§ 55. Ταῦτα μὲν ἤκουσα παρὰ τῶν ἐν Θήβαις ἱερέων. Αἱ δὲ ἱερεῖαι τῆς Δωδώνης λέγουσι τὰ ἑξῆς: Δύο περισσεραὶ μέλαιναί, ἀποπτάσαι ἐκ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Θηβῶν, ἦλθον ἡ

(α) Ὁ Ἡρόδοτος ἐγεννήθη κατὰ τὰς δευτετέρας πληροφρορίας, 53 περίπου ἔτη πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς 74ης Ὀλυμπιάδος, ἧσι περὶ τὸ 484 ἔτος π. Χ. Ὁ Ὀμηρος καὶ ὁ Ἡσιόδος, οἵτινες, κατὰ Πλούταρχον καὶ Οὐάωνα, ἦσαν σύγχρονοι, ἐγεννήθησαν ἀριδήλιος μετὰ τὴν μετανάστευσιν τῶν Ἰωνῶν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὴν σμῆνασιν, ὡς γνωστῶν, 140 ἔτη μετὰ τὰ Τρωϊκὰ, ἅτινα τίθενται περὶ τὸ 1184 π. Χ. Ὡστε ὁ ὑπολογισμὸς οὗτος τοῦ Ἡροδοτοῦ ἐλάχιστον ἀπέχει τῆς ἀκριτοβολοῦ ἀληθείας.

μὲν εἰς Λιβύαν, ἡ δὲ εἰς Δωδώνην· αὕτη δὲ, κθίσασα ἐπὶ δρυὸς, ἐλάλησε διὰ φωνῆς ἀνθρωπίνης, ὅτι πρέπει νὰ ἰδρυθῆ αὐτόθι μαντεῖον τοῦ Διός· οἱ δὲ Δωδωναῖοι, θεωρήσαντες τοῦτο ὡς θεῖαν πρὸς αὐτοὺς παραγγελίαν, ἐξετέλεσαν αὐτό. Ἡ δὲ εἰς τὴν Λιβύαν ἀπελθοῦσα περισσερά, λέγουσιν, ὅτι διέταξε τοὺς Λίβυας νὰ ἰδρύσῃσι μαντεῖον τοῦ Ἄμμωνος, ὅπερ ἐστὶν ἐπίσης μαντεῖον τοῦ Διός. Ταῦτα μοι εἶπον αἱ ἱερεῖαι τῆς Δωδώνης, ὧν ἡ μὲν πρεσβυτάτη ἐκαλεῖτο Προμηνεία, ἡ δὲ μετ' αὐτὴν Τιμαρέτη, ἡ δὲ νεωτάτη Νικάνδρα. Ἐπεβεβαίουν δὲ τὰ λεγόμενα τῶν ἱερεῶν καὶ οἱ ἄλλοι, οἱ περὶ τὸ ἱερόν, Δωδωναῖοι ἱερεῖς.

§ 56. Ἐγὼ δ' ἔχω τὴν ἀκόλουθον περὶ αὐτῶν γνώμην. Ἐάν ἀληθῶς οἱ Φοίνικες ἀπάγηγον τὰς ἱερεῖας γυναῖκας, καὶ τὴν μὲν μίαν αὐτῶν ἐπώλησαν εἰς τὴν Λιβύαν, τὴν δὲ ἄλλην εἰς τὴν Ἑλλάδα, νομίζω ὅτι ἡ γυνὴ αὐτῆς τῆς Ἑλλάδος, ἧτις ἐκαλεῖτο πρότερον Πελασγία, ἐπωλήθη εἰς τὴν χώραν τῶν Θεσπρωτῶν· ἔπειτα ἐνῶ διετέλει δούλη οὕσα αὐτόθι, ἰδρυσεν ὑπὸ τινι δρῦν ἱερόν τοῦ Διός· διότι ἦτο φυσικόν, ἐπιμελουμένη ἐν Θήβαις ἱερόν τοῦ Διός, νὰ διατηρῆ τὴν μνήμην αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν χώραν ἐῖ ἢ μετήχθη· ἔνεκα δὲ τούτου ἰδρυσεν αὐτόθι μαντεῖον, ἅμα ἔμαθε τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, καὶ διηγήθη, ὅτι ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς ἐπωλήθη εἰς τὴν Λιβύαν ὑπὸ τῶν αὐτῶν Φοινίκων, ὑφ' ὧν καὶ αὕτη ἐπωλήθη.

§ 57. Νομίζω δὲ, ὅτι περισσεραὶ ὀνομάσθησαν ὑπὸ τῶν Δωδωναίων αἱ γυναῖκες αὗται, διότι ἦσαν βάρβαροι, καὶ ἐφαίνοντο πρὸς αὐτοὺς ὡς λαλοῦσαι ὅμοια μὲ τὰ πτηνά. Μετὰ καιρὸν δὲ λέγουσιν, ὅτι ἡ περισσερά ὠμίλησε μὲ φωνὴν ἀνθρώπου, διότι τότε ἡ γυνὴ ὠμίλει καταληπτὰ πρὸς αὐτούς. Ἐνόσω δὲ ἐβαρβαρίζεν (ὠμίλει δηλ.: γλῶσσαν ἄλλην τῆς Ἑλληνικῆς), ἐνόμιζον ὅτι ἐλάλει κατὰ

τὸν τρόπον τῶν ὀρνίθων· διότι πῶς εἶνε ποτὲ δυνατόν περισσερά νὰ λαλήσῃ μὲ φωνὴν ἀνθρώπου: Λέγοντες δὲ, ὅτι ἦτο μέλαινα ἡ περισσερά, σημαίνουσιν, ὅτι ἡ γυνὴ ἦτον Αἰγυπτία.

§ 58. Τυχάνουσι δὲ σχεδὸν ὅμοια πρὸς ἄλληλα τὰ μαντεῖα, τὸ τε ἐν Θήβαις τῆς Αἰγύπτου καὶ τὸ ἐν Δωδώνῃ καὶ ἡ μαντικὴ τέχνη, ἡ ἐν τοῖς ναοῖς ἀσκουμένη, ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκ τῆς Αἰγύπτου. Ἐτι δὲ πανηγύρεις, καὶ πομπὰς καὶ προσαγωγὰς πρῶτοι τῶν ἀνθρώπων οἱ Αἰγύπτιοι καθιέρωσαν, καὶ παρὰ τούτων οἱ Ἕλληνες τὰς ἔμαθον· ἀπόδειξις δὲ τούτου μοῦ φαίνεται τὸ ὅτι αἱ τελεταὶ αὗται φαίνονται πρὸ πολλοῦ χρόνου καθιερωμέναι ἐν Αἰγύπτῳ, ἐνῶ αἱ Ἑλληνικαὶ εἰσήχθησαν νεωστί.

§ 59. Πανηγυρίζουσι δὲ οἱ Αἰγύπτιοι οὐχὶ ἅπαξ μόνον τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἀλλὰ πολλάκις· πρῶτον μὲν πανηγυρίζουσι καὶ μετὰ πολλῆς προθυμίας εἰς τὴν πόλιν Βούβαστιν τὴν ἑορτὴν τῆς Ἀρτέμιδος· δεύτερον δὲ εἰς τὴν πόλιν Βούσιριν τὴν τῆς Ἰσιδος· διότι εἰς ταύτην τὴν πόλιν ὑπάρχει μέγιστος ναὸς τῆς Ἰσιδος. Καίτιαι δὲ ἡ πόλις αὕτη ἐν μέσῳ τοῦ Δέλτα· Ἰσις δὲ εἶνε ἡ παρὰ τῶν Ἑλλήνων καλουμένη Δήμητρα. Τρίτον δὲ εἰς τὴν πόλιν Σάιν πανηγυρίζουσι τὴν ἑορτὴν τῆς Ἀθηνᾶς. Τέταρτον δὲ εἰς τὴν Ἡλιούπολιν τὴν τοῦ Ἡλίου. Πέμπτον δὲ εἰς τὴν πόλιν Βουτώ τὴν τῆς Λητοῦς. Ἐκτον δὲ εἰς τὴν πόλιν Πάμπρημιν τὴν τοῦ Ἄρσεως.

§ 60. Ὅταν μὲν μεταβαίνουσιν εἰς τὴν πόλιν Βούβαστιν (α), ποιοῦσι τὰ ἑξῆς: συμπλέ-

(α) Ἡ Βούβαστις ἔκειτο ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Πηλουσιακοῦ κλάδου, ὅστις ἀπετέλει τὸ ἀνατολικὸν ὄριον τοῦ Δέλτα τῆς Αἰγύπτου. Ἐπὶ τῶν Φαραῶ ἐκαλεῖτο Πι-Β ἄ σ τ, ἀπόλις τῆς Βάστ, ἐξ οὗ οἱ Ἕλληνες παρήγαγον τὸ Β ο ὄ β ἄ σ τ ι ς. Ἦν δὲ πρωτεύουσα τοῦ ἰθ' νομοῦ τῆς Κάτω Αἰγύπτου, τοῦ καλουμένου μὲν τότε Ἄν-Χόντ, μετονομασθέντι δὲ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Β ο υ β ἄ σ τ ῖ τ ο υ.

ουσι ὁμοῦ ἄνδρες καὶ γυναῖκες εἰς μέγα πλῆθος ἐν ἐκάστῳ πλοίῳ· καὶ ἄλλαι μὲν τῶν γυναικῶν, κρατοῦσαι κρόταλα, κροταλίζουσιν, οἱ δὲ ἄνδρες παίζουσιν αὐλὸν καθ' ὅλον τὸν διάπλου· αἱ δὲ λοιπαὶ γυναῖκες καὶ οἱ λοιποὶ ἄνδρες ἄδουσι κροτοῦντες τὰς χεῖρας. Ὅταν δὲ κατὰ τὸν διάπλου φθάσωσιν εἰς ἄλλην τινὰ πόλιν, προσεγγίσαντες τὸ πλοῖον εἰς τὴν ξηρὰν, ποιῶσι τὰ ἑξῆς: τινὲς μὲν τῶν γυναικῶν ἐξακολουθοῦσι νὰ πράττωσιν ὅ,τι προεῖπα· ἄλλαι δὲ βοῶσιν, ὑβρίζουσαι τὰς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ γυναῖκας· ἄλλαι δὲ χορεύουσιν· ἄλλαι δὲ ἀνιστάμεναι, ἀνασύρουσι τὰ φορέματα τῶν ταῦτα δὲ ποιῶσι παρὰ πᾶσαν πύλιν παραποτάμιον. Ὅταν δὲ φθάσωσιν εἰς τὴν Βούβαστιν, ἑορτάζουσι, μεγάλας προσφέροντες θυσίας· καὶ οἶνος ἀμπέλινος καταναλίσκεται περισσότερος κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην ἢ καθ' ἅπαν τὸ ὑπόλοιπον ἔτος. Συνέρχονται δὲ εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, κατὰ τὰς πληροφορίας τῶν ἐγγχωρίων, καὶ μέχρις 700 χιλιάδων ἄνδρες καὶ γυναῖκες, πλὴν τῶν παιδίων. Ταῦτα μὲν γίνονται εἰς τὴν Βούβαστιν.

(ἀκολουθεῖ.)

Η ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΑΙΓΥΠΤΙΟΙΣ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΣΤΡΟΛΟΓΙΑ.

Τὸ ἐν Αἰγύπτῳ ἱερατεῖον, ἐπιφυλάξαν ἑαυτῶ τὴν ἀποκλειστικὴν ἐξάσκησιν ἀπασῶν τῶν ἐπιστημῶν, ἐνέκυψε καὶ εἰς τὴν σπουδὴν τῶν θετικῶν λεγομένων ἐπιστημῶν, μεταχειρισθὲν τὰ ἀπέραντα δώματα τῶν ναῶν ἀντι-

Τὰ ἱερεῖα τῆς πόλεως ταύτης κείνται ὑποὺ νῦν τὸ παρὰ τὸ Ζαγαζίκιον χωρίον Τ ἑ λ - Β ἄ σ τ ο τ ἔνθα πλῆθος ἀνασκάπτεται καθεκάστην ποικίλων, καὶ λίαν σοιδαίων ἀρχαιοτήτων. Ἡ κυρία θεοῦ τῆς πόλεως ταύτης καὶ τοῦ ὅλου νομοῦ ἦτον ἡ ἀγρία καὶ αἰμοχαρὴς Β ἄ σ τ ἡ Π ἄ χ τ, θεὰ τῶν μαχῶν, εἰκονιζομένη πάντοτε μὲ κεφαλὴν λεάνης ἢ γαλῆς.

ἀστεροσκοπειών. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι παρετήρουν ἐπιμελῶς τὴν τάξιν τῶν οὐρανίων φαινομένων καὶ ἐγένωσκον αὐτὴν, ὅσον ἀπῆτον αἱ ἀνάγκαι τῆς τότε κοινωνίας. Ὁ λόγος τῆς ἀνισότητος τῶν ἡμερῶν, τῶν φάσεων τῆς Σελήνης, τῶν ἐκλείψεων, τῆς φαινομενικῆς κινήσεως τῶν πλανητῶν, ἡ σπουδῆ τέλους ἀπασῶν τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τῆς ἀστρονομίας, ἀπετέλει ἀληθῆ ἐπιστήμην, ἣν κατέγειναν οἱ ἱερεῖς νὰ χρησιμοποιοῦσι πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν. Συνεδέθη ἐπομένως ἡ Ἀστρονομία στενῶς μετὰ τῆς θρησκείας καὶ παρέσχε τῇ κυβερνήσει τοῦ τόπου, ἐν ᾧ τὰ φυσικὰ φαινόμενα ἐπανελαμβάνοντο ἐτησίως μετὰ θαυμασίου τῷ ὄντι περιοδικότητος, πλείστας ὕσας ἀγαθὰς ἀρχὰς πρὸς πεφωτισμένην καὶ προνοητικὴν διοίκησιν αὐτοῦ. Συνεχῆς σειρά παρατηρήσεων τοῖς ἐγνώρισεν ὅτι ἡ ἀνατολὴ τῶν αὐτῶν ἀστρῶν δὲν ἀντεπεκρίνετο, μετὰ παρέλευσιν πολλῶν αἰώνων, πρὸς τὰς αὐτὰς ἐποχὰς, καὶ ἐκ τούτου συνέπερανον τὸν ἐκτοπισμὸν αὐτῶν. Εἶχον διηρημένον τὸν οὐρανὸν εἰς ἀστερισμοὺς, ὧν τὰ ὀνόματα καὶ σχήματα εἶχον ἀληθεῖς σχέσεις μετὰ τοῦ κλίματος τῆς Αἰγύπτου. Ἡ σύστασις τοῦ Ζωδιακοῦ ἦτο ἔργον τῶν ἀνερχόμενων εἰς ἐποχὰς ἀπωτέρας 2,500 ἐτῶν π. Χ. ὅτε καὶ τὸ πολιτικὸν ἡμερολόγιον εἶχε ρυθμισθῆ καὶ ὁ ζωδιακὸς κύκλος συσταθῆ. Τὸ ἔτος συνεκροτεῖτο ἐκ 365 ἡμερῶν, διηρημένων εἰς 12 μῆνας 30 ἡμερῶν, μετὰ πέντε ἐπαγομένων ἢ συμπληρωματικῶν ἡμερῶν. Τότε ἐπίσης συνῆθη καὶ ἡ ἐβδομάς, ἡ ἢ περίοδος τῶν ἐπτὰ ἡμερῶν, ἐν τῶν ἀρχαιοτάτων λειψάνων τοῦ πολιτισμοῦ, περίοδος ἀπαραμίλλου θετικότητος, ἥτις, ἔχουσα ὡς μονάδα τὴν ἡμέραν, ἐπιτρέπει ἡμῖν ν' ἀνατρέχωμεν, ἄνευ διακοπῆς, ἄνευ συγχύσεως ἢ λάθους, ἀπὸ τῆς σήμερον μέχρι τοῦ πρώτου ἡλίου ὅστις εἶδε τὸ πρῶτον τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς. Κοι-

νῶς πιστεύεται ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τότε γνωστῶν πλανητῶν, καὶ ὅτι τὸ ὄνομα αὐτῶν τούτων τῶν πλανητῶν ἐδόθη εἰς τὰς ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος. Εἶνε ὅπωςδὴποτε βέβαιον ὅτι ἡ κλασικὴ ἀρχαιότης μετέδωκεν ἡμῖν τὴν περίοδον ταύτην οὕτω πως συστημένην, καὶ ἂν ἀπορῶμεν τίνος ἕνεκα ὑφίσταται τὸ ἀυθαίρετον τοῦτο, δεῖγμα ἴσως ἀμαθείας, ὅπερ ἐκδηλοῦται ἐν τῇ συγχρόνῳ κατατάξει τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, αἵτινες οὐκ εἰσι τεταγμέναι καθ' ἣν τάξιν καὶ οἱ πλανῆται ὡς πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς περιστροφῆς αὐτῶν, τὴν λύσιν τοῦ περιέργου τούτου προβλήματος ὀφείλομεν νὰ ζητήσωμεν ἐν Αἰγύπτῳ. Θέλομεν δὲ διδαχθῆ ὅτι καὶ σήμερον, ὡς καθ' ἅπασαν τὴν ἀρχαιότητα, ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος ἀφιέρωται τῇ Σελήνῃ, ἡ δευτέρα τῷ Ἄρει, ἡ τρίτη τῷ Ἑρμῇ, ἡ τετάρτη τῷ Διῷ, ἡ πέμπτη τῇ Ἀφροδίτῃ, ἡ ἕκτη τῷ Κρόνῳ καὶ ἡ ἐβδόμη τῷ Ἡλίῳ, ἢ τῷ Θεῷ, ἐν ᾧ ἡ ἀστρονομικὴ τάξις τῶν πλανητῶν ἦτο ἄλλοια: Σελήνη, Ἑρμῆς, Ἀφροδίτη, Ἡλιος, Ἄρης, Ζεὺς καὶ Κρόνος: δηλαδὴ τὰ ὀνόματα τῶν ἡμερῶν κατὰ τὴν ἀστρονομικὴν τάξιν θὰ εἶχον ἀντὶ

Lundi, Mardi, Mercredi, Jeudi, Vendredi, Samedi, Dimanche.—

Lundi, Mercredi, Vendredi, Dimanche ἢ Jour de Soleil, Mardi, Jeudi, Samedi.

Εἰς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ὁ Δίων Κάσιος, μᾶς ἔδωκε τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος τούτου καὶ ἐδίδαξεν, ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι εἶχον διηρημένην τὴν ἡμέραν εἰς τέσσαρα τμήματα, ὅτι ἕκαστον αὐτῶν εἶχε τεθῆ ὑπὸ τὴν προστασίαν ἐνὸς τῶν πλανητῶν τούτων, καὶ ἕκαστη ἡμέρα ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦ πλανῆτου προστάτου τοῦ πρώτου τετάρτου. Οὕτως, ἡ πρώτη ἡμέρα ὠνομάσθη ἀπὸ τῆς Σελήνης, διότι τὰ τέσσαρα τμήματα τῆς ἡμέρας ταύτης ἦσαν ἀφιερωμένα εἰς τοὺς τέσσαρας πλα-

νήτας, Σελήνην, Ἑρμῆν, Ἀφροδίτην καὶ Ἡλίον (θεωρούμενον τότε πλανῆτην) ἡ ἐπομένη ἡμέρα ἦτον ἀφιερωμένη εἰς τοὺς τέσσαρας πλανῆτας Ἄρην, Δία, Κρόνον καὶ Σελήνην, ἀκολουθοῦσαν τὴν σειράν ἢ τρίτη ἡμέρα ἦτο ἀναγκαίως ἡ τοῦ Ἑρμοῦ, διότι ὁ πλανῆτης οὗτος ἦτο ὁ πρῶτος τῶν τεσσάρων, οἵτινες, κατὰ τὴν τάξιν τῶν ἀστέρων τούτων, ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἡμέραν ταύτην, καὶ οὕτως καθ' ἐξῆς μέχρι τοῦ τέλους τῆς ἐβδομάδος. Αἱ ἐπτὰ ἡμέραι τῆς περιόδου ταύτης ἀπέσβενον ἐντελῶς τὸν πίνακα τῶν ἐπτὰ πλανητῶν μετὰ τέσσαρας ἄλληπαλλήλους περιστροφάς παρατηρητέον ἐν τούτοις ὅτι ἐφθάνον εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν τῆς ἐπωνυμίας τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος καὶ εἰς τὴν πλήρη ἀπόσβεσιν τοῦ πίνακος τῶν πλανητῶν, εἰκοσιτετράκις εἰλημένων, λαμβάνοντες ἕνα ἕκαστον πλανῆτην δι' ἕκαστην ὥραν τῆς ἡμέρας, διακρουμένης ταύτης εἰς 24 τμήματα, ἀντὶ τῶν, κατ' ἄλλην δοξασίαν, 24 μερῶν, ἥκει μόνον νὰ ἐνεργῶσι κατὰ τὴν ὀπισθοδρομικὴν τάξιν τῶν ἀνωτέρω πλανητῶν. Ἐπὶ ταύτης λοιπὸν τῆς βάσεως στηρίζεται ἐν τῶν καθ' ἅπαντα σχεδὸν τὸν κόσμον διαδεδομένων ἐθῶν, ἡ ἐβδομάς, τὸ μόνον ἴσως ἐκ τῶν νεωτέρων τὸ ἔχον ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ κύρος τοσούτω πολιτικῆς ἀρχαιότητος καὶ διακρείας. Ἡ Αἰγύπτος λοιπὸν ἐφθασε μέχρις ἡμῶν καὶ αὐτὴ αὐτὴ κανονίζει εἰσέτι διὰ τοῦ ἑαυτῆς θρησκευτικοῦ κύρους μίαν τῶν κυριωτέρων δημοσίων διατάξεων, τὴν κοινοτέραν πολιτικὴν διαίρεσιν τοῦ χρόνου, τὴν ὑπερισχύσαν ἀπάντων τῶν ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης, τῆς πολιτείας, ἢ τῆς ἐκκλησίας προταθέντων συστημάτων. Εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι ἡ παναρχαιότης τῆς πρακτικῆς ἀστρονομίας ἐν Αἰγύπτῳ ἐξήχθη ἐξ ἀσφαλῶν τεμημάτων καὶ ἐκ τῆς ἀναμφηρίστου ἀστρονομικῆς χρήσεως μνημείων τινῶν, διαφερόντων τῶν ζωδιακῶν τῆς Ἑσθῆς καὶ Τεντυρίδος, γλυ-

φέντων ἀδιαφιλονεικῆτως ἐπὶ τῆς βυβαϊκῆς ἐν Αἰγύπτῳ δεσποτείας, εἴτε ὡς σύγχρονα γεγονότα, εἴτε, ὡς ἄλλοι νομίζουσιν, ὡς ἀντίτυπα ὁμοίων ἀρχαιοτέρων πρωτοτύπων, ἀνερχομένων εἰς ἐποχὴν ἐκδηλουμένην ὑπὸ τοῦ ἐν αὐτοῖς ἐκφραζομένου ἀστρονομικοῦ θέματος, ἄτινα ὅμως ὁ πανδαμάτωρ χρόνος ἐξηφάνησεν. Ἐνταῦθα εἶνε ἀνάγκη νὰ ὑπενηθυσώμεν ὅτι αἱ γνώμαι αὗται περὶ τῆς ἀρχαιότητος προγενεστέρων τύπων τῶν διασωθέντων ζωδιακῶν καὶ περὶ τῆς χρονολογικῆς αὐτῶν σημασίας, δυσκόλως ἐπιστεβήθησαν, μ' ὅλην τὴν βαθεῖαν ἐπιστήμην τοῦ περικλεοῦς Φουριέρ, οὗ τινος ἡ ἐξοχος εὐφυΐα καὶ κριτικὴ ἐμπειρία ἔδει νὰ ὦσι ἀνώτεροι πάσης ἐπικρισεως. Ἡ παράδοξος ἀρχαιότης τοῦ αἰγυπτιακοῦ πολιτισμοῦ ἦτο τότε δοξασία καινοφανεστάτη, ἀνατρέπουσα πλείστας ὕσας δοξασίας ἐναντίας, μετὰ στόμφου ἐκδηλωθείσας ἐν πεποιθήσει ἢ ἄνευ, καὶ ἐπομένως ἐδέησε νὰ ὑποστῇ τὴν ἐπίθεσιν πλείστων τῶν ἀντιφρονούντων, πρὶν ἢ κατασταθῇ δεκτὴ. Μεταγενέστεραι ὅμως ἐρευναι ἐμελλον νὰ νικήσωσιν αὐτοὺς καὶ σήμερον οὐδεὶς σχεδὸν ἐστὶν ὁ ἀρνούμενος τῇ Αἰγύπτῳ τὴν ἐπιστήμην καὶ τοὺς αἰῶνας, οὓς οἱ θιασῶται αὐτῆς ἀρέσκονται νὰ τῇ ἀποδίδωσιν.

Δὲν πραγματευόμεθα ἐνταῦθα περὶ νέας ἀστάσις τῶν δοξασιῶν τῆς ἐποχῆς μας, ἀλλὰ περὶ προόδου αὐτῶν. Ἐπιτρέπεται, τῷ ὄντι, σήμερον ἡμῖν νὰ ἐκθέσωμεν, ἀποδειξώμεν καὶ ὑποστηρίξωμεν, καὶ ἐνώπιον αὐτῶν τῶν ἀκαδημιῶν, τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἀρχαιότητα τῆς Αἰγύπτου, τὰς μεγάλας πράξεις τῶν βασιλέων αὐτῆς, τὰ μεγάλα ἔργα τῶν τεχνιτῶν αὐτῆς, τὰς μεγάλας ἀνακαλύψεις τῶν ἀστρονόμων αὐτῆς. Εἰς τῶν σοφωτέρων τοῦ αἰῶνός μας, ὁ Κ. Βιότ, ὑπερέβη τὰς προσδοκίας πάντων, διὰ τῆς ἀποκαλύψεως τῶν ἀστρονομικῶν γνώσεων, ὧν τὴν ἐπίγνωσιν δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν τοῖς Αἰγυ-

πτίοις, επιβεβαιώσας οὕτω ὅ,τι ὁ Φουριέρ ἐδημοσίευσεν, ὅτι αἱ ἐξετασθεῖσαι ἀστρονομικαὶ ἀρχαιότητες τῆς Αἰγύπτου ἀναφέρουσι τὴν σύστασιν τῆς αἰγυπτιακῆς σφαίρας, καρπὸν προγενεστέρων ἐπι παρατηρήσεων, εἰς τὴν 15ῃν ἑκατονταετηρίδα πρὸ τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς, ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι εἶχον ἀκολούθως παρατηρήσει τοὺς ἐκτοπισμούς, καὶ ὅτι τὰ σωζόμενα ἐπι μνημεῖα παρέχουσι κατάδηλα τεκμήρια τῆς παρατηρήσεως ταύτης. Δι' ὧν δὲ καθιερωμένων ὑπὸ τῶν γεωμετρῶν πρὸς παράστασιν τῶν πλανητικῶν κινήσεων, πρὸς παράστασιν τῶν φαινομένων καὶ πρὸς ἀπεικόνισιν τῆς καταστάσεως τοῦ οὐρανοῦ κατὰ πᾶσαν περίοδον τῆς ἀρχαιότητος, ὁ Κ. Βιδτ, ἐρμηνεύων τὰς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις, ὧν Σαμπολλιὼν ὁ νεώτερος συνέλεξε τὰ σχεδιογράφηματά εἰς τὰς ἱστορικὰς ἢ θρησκευτικὰς εἰκόνας, τὰς κοσμοῦσας τοὺς ναοὺς ἢ τοὺς τάφους τῆς ἄνω Αἰγύπτου, ἐβεβαίωσεν ὅτι ἐν ἔτει Ιουλιανῷ 3285 π. Χ. οἱ Αἰγύπτιοι εἶχον προσδιορισμένην ἐν τῷ οὐρανῷ τὴν ἀληθῆ θέσιν τῆς ἐκρινῆς ἰσημερίας, τῶν θερινῶν τροπῶν καὶ τῆς φθινοπωρινῆς ἰσημερίας προσέτι δὲ, ὅτι 1505 ἔτη ἀργότερον, κατὰ τὸ 1780 π. Χ. εἶχον γνωρίσει ὅτι τὰ ἀρχικὰ ταῦτα σημεῖα εἶχον ἐπαισθητῶς ἐκτοπισθῆ τέλος δὲ, ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἐξέφρασαν τὰς δύο ταύτας καταστάσεις τοῦ οὐρανοῦ ἐπι τῶν μνημείων αὐτῶν. Ὁ κ. Βιδτ μεταχειρίζεται εἰς τὰς περιέργους ταύτας ἐρεῦνας αὐτὰς ταύτας σκέψεις, δι' ὧν Σαμπολλιὼν ὁ νεώτερος, εἰς τὴν Ἐκθεσιν αὐτοῦ περὶ τῆς πολιτικῆς καὶ ἀστρονομικῆς διαίρεσεως τοῦ χρόνου, εἶχεν ἀποδείξει διὰ τῶν μνημείων ὅτι τὸ κοινὸν Αἰγυπτιακὸν ἔτος, συγκείμενον ἐκ 12 μηνῶν 30 ἡμερῶν ἑκάστου καὶ 3 ἡμερῶν ἐπισημῶν, ἐγράφετο ἀπὸ τῆς ἀπωτάτης ἀρχαιότητος ἐπι τῶν μνημείων, διὰ σημείων διαιρούντων αὐτὸ εἰς τρεῖς ὥρας, ἢ ἐποχάς, τὴν τῆς βλαστήσεως, συγ-

κομιδῆς καὶ τὴν τῆς πλημύρας. Ἐκάστου δὲ τῶν 12 μηνῶν προῖοτατο μία θεότης, ἐν αὐταῖς δὲ, ὁ μὲν Σαμπολλιὼν ἐγνώρισε τὰ σύμβολα τῶν δύο τροπῶν, ἢ ἡλιοστασιῶν, καὶ τὸ τῆς ἐκρινῆς ἰσημερίας, ὁ δὲ Κ. Βιδτ ἀπέδειξεν ὅτι ἡ διανομὴ τῶν συμβόλων τούτων συνεφώνει ἀκριβέστατα πρὸς τὰς ἀντιστοιχοῦσας φάσεις τοῦ ἀληθοῦς ἡλιακοῦ ἔτους κατὰ τοὺς τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα αἰῶνας, οἵτινες προηγήθησαν τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς.

(ἔπεται συνέχεια).

(Ἐκ τοῦ CHAMPOLLION FIGEAC).

G. M.

ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΣ

Τὸ πτηνὸν τοῦτο ἐλέγετο ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους καὶ κόρυδος, ἀπαντᾶται δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ κορυδαλλὸς μὲ δύο λ, καὶ κορυδαλῖς, τὸ ὅποιον ἐπίσης γράφεται ἢ μὲ ἐν ἢ μὲ δύο λ. Ὡνομάσθη τοιοῦτοτρόπως ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν λέξιν κόρις, ἢ ὅποια σημαίνει περικεφαλαίαν, διότι τὸ πτηνὸν τοῦτο φέρει ἐπι τῆς κεφαλῆς του λόφον ἀπὸ πτερὰ, ὁ ὅποιος ὁμοιάζει μὲ τὸ στρατιωτικὸν ἐκεῖνο τῆς κεφαλῆς κάλυμμα.

Ἀρχαῖός τις ποιητὴς ἀπὸ τὴν νῆσον Κέα, ὁ Σιμωνίδης, λέγει « πάσοισι κορυδαλίσι χρὴ λόφον ἐγγενέσθαι, » δηλ. ὅτι ὅλοι οἱ κορυδαλοὶ ἐκ φύσεως πρέπει νὰ ἔχωσιν ἐπι τῆς κεφαλῆς των λόφον· ἐν τούτοις οἱ σημερινοὶ φυσιολόγοι μᾶς διδάσκουσι τριάκοντα ἤδη κορυδαλῶν, ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ δὲν ἔχουσι τοῦτον τὸν λόφον.

Ὁ ἐπισημύτατος τῶν νεωτέρων χρόνων φυσιολόγος, ὁ Γάλλος Κυβίερος, ὁ μέγας ἀναμορφωτὴς τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ὅστις εἶχε γεννηθῆ τὸ 1769 καὶ ἀποθάνει τὸ 1832 διαίρει τὰ πτηνὰ ἐν γένει εἰς 83 τάξεις: τὰ Ἀρπακτικά, τὰ Στρουθοειδῆ, τ' Ἀναρρίχτη-

κὰ, τ' Ἀλεκτροειδῆ, τὰ Μακρότερα καὶ τὰ Παλομόποδα ἢ Στεγανόποδα.

Ὁ Κορυδαλὸς ὑπάγεται εἰς τὴν τάξιν τῶν Στρουθοειδῶν, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς εἶνε ἄπειρος. Εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν ὑπάγονται ἐπίσης οἱ κύσσυροι, αἱ χελιδῶνες, τὰ στρουθία, τὰ παραδείσια πτηνὰ καὶ ἄλλα.

Ὁ λ ο φ ω τ ὸς λεγόμενος κορυδαλὸς ἔχει τὸ βῆμα εὐθὺ, τὸν ὀπίσθιον ἐνυχα μακρότερον τοῦ δακτύλου, ἐπι τοῦ ὁποίου ὑπάρχει, τὰ τελευταῖα πτερὰ πολὺ μακρὰ, τὸ χρῶμα λευκόφαιον, καὶ κελαδεῖ μελωδικώτατα, εὐχαριστούμενος νὰ κάμνη τοῦτο ὡς ἐπι τὸ πλεῖστον, ἀνυψούμενος εἰς τὸν ἀέρα ὅσον δύναται ὑψηλότερα.

Ὁ κορυδαλὸς οὗτος εἶνε πτηνὸν ἀποδημητικὸν ἀναχωρεῖ τὸν χειμῶνα καὶ ἐπανέρχεται τὴν ἄνοιξιν. Κατασκευάζει τὴν φωλεάν του κατὰ γῆς, γεννᾷ 3—5 ὠὰ, καὶ ἐπωάζει δύο φορές τὸν χρόνον· εἶνε δὲ τὸ φθινόπωρον παχύτατος.

Ἐκτὸς τοῦ λοφωτοῦ ὑπάρχει καὶ ὁ λεγόμενος κορυδαλὸς τῶν λειμώνων, καθὼς καὶ ὁ κορυδαλὸς τῶν δασῶν. Οὗτοι διακρίνονται ἀπ' ἐκείνου, καθότι δὲν ἔχουν τὸν λόφον ἀπ' ἀλλήλων δὲ κατὰ τὸ ὅτι ὁ τῶν δασῶν εἶνε μικρότερος τοῦ τῶν λειμώνων.

Ὁ γνωστότερος τῶν κορυδαλῶν τούτων εἶνε ὁ λεγόμενος κάλανδρος, τὸν ὅποιον καὶ καλάνδρειον ὀνομάζουσιν. Οὗτος μιμνῆται εὐκολώτατα τὸ κελάδημα τῶν ἄλλων πτηνῶν καὶ τοὺς τόνους τῶν μουσικῶν ὄργάνων· ὀνομάσθη δὲ οὕτω ἵσως διότι κελαδῶν τὴν αὐγὴν, προσκαλεῖ τοὺς γεωργοὺς εἰς τὸ θέρος, ὡς λέγει ἕλλην τις ποιητὴς, ὁ Θεόκριτος Θ. Κ.

ΜΕΓΑΛΕΙΟΝ ΚΑΙ ΑΘΛΙΟΤΗΣ

ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ὁ ἄνθρωπος δὲν γινώσκει εἰς ποῖαν τάξιν νὰ καταταχθῆ. Εἶνε ὀρατῶς ἀποπλανημένος,

αἰσθάνεται ὅμως ἐν ἑαυτῷ λείψανα καταστάσεως εὐτυχούς, ἐξ ἧς ἐξέπεσε καὶ ἦν δὲν δύναται νὰ ἀνακτήσῃ ζητεῖ αὐτὴν μετ' ἀνυσυχίας, ἀλλ' ἄνευ ἐπιτυχίας εἰς ἀδιόδευτα σκότη.

Τοῦτο εἶνε ἡ πηγὴ τῶν μαχῶν τῶν φιλοσόφων, ἐξ ὧν ἄλλοι μὲν ἐπροσπάθησαν παντὶ σθένει νὰ ἀνυψώσωσι τὸν ἄνθρωπον, ἀνακαλύπτοντες τὸ μεγαλεῖον αὐτοῦ· ἄλλοι δὲ νὰ ταπεινώσωσιν αὐτὸν, παρουσιάζοντες τὴν ἀθλιότητα αὐτοῦ· τὸ δὲ παραδοξώτερον εἶνε τοῦτο, ὅτι οἱ μὲν μεταχειρίζονται τοὺς λόγους τῶν δὲ ἵνα βεβαιώσωσι τὴν ἑαυτῶν γνώμην· διότι ἡ ἀθλιότης τοῦ ἀνθρώπου συμπεραίνεται ἐκ τοῦ μεγαλείου αὐτοῦ, καὶ τὸ μεγαλεῖον αὐτοῦ ἄλλοι ἐκ τῆς ἀθλιότητος. Οὕτω οἱ μὲν τοσοῦτον καλῶς ἐσυμπέραναν τὴν ἀθλιότητα καθ' ὅσον ἔλαβον ὡς ἀπόδειξιν αὐτῆς τὸ μεγαλεῖον· οἱ δὲ ἐσυμπέραναν τὸ μεγαλεῖον μετὰ τοσοῦτον περισσοτέρας ἰσχύος, καθ' ὅσον ἐξήγαγον αὐτὸ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀθλιότητος. Πᾶν ὅ,τι ἠδυνήθησαν νὰ εἰπωσιν ἐκεῖνοι, διὰ νὰ ἀποδείξωσι τὸ μεγαλεῖον τοῦτο, ἐχρησίμευσαν ὡς ὄργανον εἰς τοὺς ἄλλους, ὅπως συμπεράνωσι τὴν ἀθλιότητα, διότι κατὰ τοσοῦτον ἀθλιώτερος γίνεται καθ' ὅσον ὑψηλότερα πίπτει· οἱ δὲ ἄλλοι τοῦναντίον ὑψώθησαν οἱ μὲν ἐπι τῶν δὲ δι' ἀτελευτήτου κύκλου, βεβαίως ὄντος ὅτι ὅσον περισσότερον εἶνε φωτισμένοι οἱ ἄνθρωποι, τοσοῦτον ἐπι μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀνακαλύπτουσιν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἀθλιότητα καὶ μεγαλεῖον. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ὁ ἄνθρωπος γινώσκει ὅτι εἶνε δυστυχῆς. Λοιπὸν εἶνε δυστυχῆς διότι τὸ γινώσκει· ἀλλ' εἶνε πολὺ μέγας, διότι γινώσκει ὅτι εἶνε δυστυχῆς. Λοιπὸν ὅποια χίμαιρα εἶνε αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος! ὅποιον χάος, ὅποια ἀντίφασις! Κριτὴς ὄλων τῶν πραγμάτων, ζαναμωραμένος σκόληξ τῆς γῆς, μεσεγγυητὴς τοῦ ἀληθοῦς, σωρὸς ἀβεβαιότητων, δόξα καὶ σκόβα-

λον τοῦ παντός. Ἐὰν καυχᾶται, ταπεινῶ αὐτόν· ἐὰν ταπεινῶται, ἐπαίρω αὐτόν καὶ ἀντιπάσκω πάντοτε μέχρις οὗ καταλάβῃ ὅτι εἶνε τέρας ἀκατανόητον.

PASCAL.

ΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΤΟΣΙΤΣΙΑΣ ΣΧΟΛΗΣ.

Αἱ εξετάσεις αὐται, ἀρχόμεναι, κατὰ τὰ ἀπὸ ἐτῶν καθιερωμένα, μίαν τινὰ τῶν Κυριακῶν τοῦ Ἰουνίου μηνός, διαρκούσιν ἐπὶ τρεῖς ὕλας ἐβδομάδας, ὧν ἐκάστη, ἀπὸ Κυριακῆς ἀρχομένη, δαπανᾶται εἰς τὰς εξετάσεις ἐκάστου τῶν τριῶν διακεκριμένων τῆς Σχολῆς τμημάτων, τοῦ ἑλληνικοῦ, τοῦ ἀλληλοδιδασκατικοῦ καὶ τοῦ Παρθεναγωγείου.

Κατὰ τὴν πρώτην λοιπὸν Κυριακὴν, συμπροσέωσαν ἐφέτος τῇ 20 Ἰουνίου, πυκνὸν συνωστίζετο πλῆθος φιλομούσων καὶ φιλοκάλων Κυριῶν καὶ Κυριῶν ἐν τῇ εὐρυχωρῇ τῆς Σχολῆς αἰθούσῃ, ἣν ἐκόσμουσαν διὰ τῆς παρουσίας τῶν ἡ τε Α. Π. ὁ λαοφιλῆς καὶ φιλόμουσος ἡμῶν Πατριάρχης, Κ. Σωφρόνιος, ἡ Α. Ε. ὁ Πολιτ. Πράκτωρ καὶ Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος, κ. Α. Μάνος, τὰ ἐντιμα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἑλληναίγυπτιακῆς Κοινοῦτος, καὶ πλεῖστα ἄλλα διακεκριμένα τῆς Ἑλληνικῆς παροικίας πρόσωπα.

Μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς Α. Π. τοῦ Πατριάρχου γενομένην κατανοητικὴν δέσιν καὶ σύντομον προσλαλιάν, ὁ Διευθυντὴς τῆς σχολῆς, κ. Γρ. Βερναρδάκης, ἀνέγνω κατάλληλον λόγον, ἐν ᾧ πιστῶς μὲν καὶ ἐν συντόμῳ ἀπεικονίζετο ἡ ἐνεστῶσα τῆς σχολῆς κατάστασις, ἀκριθυγῶς δὲ πως ὑποδιλοῦνται τινὰ τῶν αἰτίων, ὧν ἕνεκα ἡ Τοσιτσία σχολὴ δὲν ἠδυνήθη ἀκόμη ν' ἀνταποκριθῇ ἐντελῶς εἰς τὰς ὑπαγορευθεῖσας ἀνα-

πτυσσομένης πνευματικῆς ἀνάγκας τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἑλληναίγυπτιακῆς Κοινοῦτος.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ λόγου τούτου, ὃν δημοσιεύομεν κατωτέρω, ἤρξαντο αἱ εξετάσεις τῶν μαθητῶν τοῦ ἑλληνικοῦ τμήματος ἀπὸ τῶν ἱερῶν, κατὰ τὸ σύνθημα, μαθημάτων, ὧν ἡ διδασκαλία ἐκτέθη, ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ τοῦ εὐπαιδύτου Ἀρχιμανδρίτου Κ. Γώγου, τὴν προσήκουσαν αὐτοῖς ἐμβρίθειαν καὶ σπουδαιότητα.

Αἱ εξετάσεις τοῦ ἑλληνικοῦ τμήματος ἐξηκολούθησαν κατὰ τὸ διάστημα τῆς πρώτης ταύτης ἐβδομάδος, καὶ διεξήχθησαν μετὰ τῆς δευτέρας ἀκριβείας καὶ τάξεως.

Κατὰ τὴν δευτέραν δὲ Κυριακὴν, 27 Ἰουνίου, ἐνώπιον πάλιν ἐκλεκτῆς καὶ πυκνῆς ἀσπιδόρου, ἤρξαντο αἱ εξετάσεις τοῦ ἀλληλοδιδασκατικοῦ τμήματος μετὰ βραχὺν λόγον, ἀναγνωσθέντα ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἀλληλοδιδασκατικοῦ τμήματος, κ. Χρ. Δημητριάδου, ὅστις ἀπὸ εἰκοσαετίας περὶ αὐτῶν ἀσχολεῖται μετὰ ζήλου καὶ αὐξάνοντος καὶ αὐταπαρνήσεως παραδειγματικῆς εἰς τὴν μεθοδικὴν καὶ ἐπιτηδεῖαν διάπλασιν τῆς ἀπαλῆς ζύμης, ἣν ἐμπιστεύεται αὐτῷ ἡ Ἀλεξανδρινὴ κοινωρία, πρὸς μὲρψωσιν νέων, ἱκανῶν νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὰς ἀσχολίας τῆς μέσης λεγομένης ἐκπαίδευσως.

Καὶ τοῦ δευτέρου τούτου τμήματος αἱ εξετάσεις, διαρκέσασαι κατὰ τὰς τρεῖς πρώτας ἡμέρας τῆς δευτέρας ἐβδομάδος, εὐάρεστα παρέσχον καὶ λίαν ἐνθαρρυντικὰ ἀποτελέσματα.

Τὴν τρίτην τέλος Κυριακὴν, 4 Ἰουλίου, νέα πάλιν ἐν τῇ αὐτῇ αἰθούσῃ συνάθροισις, ἣν καθωρᾶσεν ἰδιαζόντως τὸ ἄριστον φύλον, ἀθρόωτερον καὶ φαειρότερον συβρέευσαν, διότι ἐπρόκειτο περὶ ἐνάρξεως τῶν εξετάσεων τοῦ Παρθεναγωγείου, τοῦ ἀγλαοῦ αὐτοῦ χρηστῶν

σοφύγων καὶ καλῶν μητέρων φυτωρίου, τοῦ ἐπιτυχῶς πᾶνυ καλλιεργουμένου ὑπὸ τῆς ἀξιοτίμου Διευθυντρίας αὐτοῦ Κυρίας Σοφίας Φοντριέρ, ἣτις κατάλληλον ὁμοίως ἀνέγνω λογιδριον ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ.

Διήρησαν δὲ καὶ τοῦ Παρθεναγωγείου αἱ εξετάσεις ἐφ' ὅλην τὴν τρίτην ἐβδομάδα, διεξαχθεῖσαι μετὰ πολλὴν εὐχαρίστου καὶ αὐτὰ ἀποτελέσματα.

ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ Κ. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗ.

Ἀφοῦ εὐχαριστήσω πρῶτον τὴν αὐτοῦ παναγιότητα, τὸν πατριάρχην, ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ καὶ ἐπὶ ταῖς ἱεραῖς εὐχαῖς καὶ εὐλογίαις, ἃς ἐπιδαφιλεύει καὶ θέλει ἐπιδαφιλεύῃ εἰς τὰ πνευματικὰ αὐτοῦ τέκνα, καθῆκόν μου θεωρῶ νὰ εὐχαριστήσω ἐπίσης τὴν αὐτοῦ ἐξοχότητα, τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων, καὶ πάντας ὑμᾶς τοὺς καλοκάγαθως καὶ προθύμως συνελθόντας ἐνταῦθα, ἵνα παραστήτε εἰς τὰς εξετάσεις τῆς σχολῆς ταύτης, ἣν ἡ φιλόμουσος καὶ ἑλληνικωτάτη διάθεσις, τῶν ἀγέρων τὴν μνήμην καταλιπόντων ἰδρυτῶν ἐφιλοδώρησεν εἰς τὴν ἐνταῦθα Ἑλληνικὴν ἀποικίαν. Ἐξαιτούμαι ἐκ προοιμίων συγγνώμην, ἂν ἀντὶ πανηγυρικοῦ λόγου, ὃν ἴσως τινὲς ἐξ ὑμῶν θὰ ἐπερίμενον κατὰ τὸ τέως ἐπιπρατῆσαν ἔθος, περιορισθῶ εἰς συντομωτάτας μὲν τινὰς εἰδήσεις καὶ παρατηρήσεις περὶ τῆς σχολῆς ταύτης καὶ τῶν μαθητῶν, ἀλλ' ἀναγκαιοτέρας παντὸς λόγου εἰς ὑμᾶς πρὸς ὀρθότεραν ἐκτίμησιν τῆς σχολῆς ταύτης καὶ ἴσως καὶ πρὸς τὴν μέλλουσαν αὐτῆς προαγωγὴν. Ἀναγκάζομαι νὰ παρεκκλίνω τῆς τέως ἐπιπρατούσης ἐνταῦθα συνηθείας καὶ νὰκολουθήσω τὰ ἀλλαγῶν εἰθισμένα πρῶτον μὲν διότι ἡ σημερινὴ ἡμέρα εἶνε προωρισμένη ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς εξετάσεις τῶν μαθητῶν, ὅπως ὑπάρχει καὶ ἄλλη ἑορτὴ ἀ-

φιερῶμένη ἐπίσης εἰς τὴν ἐκφώνησιν πανηγυρικοῦ λόγου, δεύτερον δὲ, ὅπερ καὶ κυριώτερον, διότι ἡ ἐκφώνησις οἰοῦντοτε λόγου παρετρέπουσα τὸν σκοπὸν τῶν εξετάσεων θὰ φέρει μέγα μέρος τοῦ βραχυτάτου χρόνου τοῦ προωρισμένου εἰς τὴν εξέτασιν τῶν μαθητῶν. Ἐξ ἀνάγκης λοιπὸν περιορίζομαι εἰς συντομωτάτην τινὰ στατιστικὴν οὕτως εἰπεῖν ἔχουσαν, εὐτυχῇ θεωρῶν ἑμαυτὸν, ἂν διὰ ταύτης δυνηθῶ νὰ προσελκύσω τὴν ὑμετέραν προσοχὴν.

Ἡ σχολὴ αὕτη διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα, ἀλληλοδιδασκατικὸν καὶ ἑλληνικὸν σχολεῖον. ἐπισημαζόμενον διὰ μιᾶς γυμνασιακῆς τάξεως. Τούτων τὸ μὲν ἀλληλοδιδασκατικὸν ὑποδιαιρεῖται πάλιν εἰς προκαταρκτικὸν καὶ συνδιδασκατικὸν καὶ ἐκεῖνο μὲν προπαρασκευάζον μαθητὰς διὰ τὸ συνδιδασκατικὸν περιέχει 7 τάξεις, ὧν ἐν μὲν τὰς ἐξ πρώτας διδάσκειται ἡ ἀνάγνωσις, ἡ γραφὴ καὶ ἡ ἀριθμησις, ἐν δὲ τῇ ἐβδόμῃ πλὴν τούτων καὶ ἡ ἱερὰ κατήχησις καὶ ἱστορία, ἀρχαὶ γραμματικῆς καὶ στοιχειώδους γεωγραφίας. Τὸ δὲ συνδιδασκατικὸν προπαρασκευάζον μαθητὰς διὰ τὸ ἑλληνικὸν σχολεῖον περιέχει μίαν μόνον τάξιν, ἐν ἣ διδάσκονται πληρέστερον τὰ τῆς ἐβδόμης τάξεως μαθήματα καὶ πρὸς τούτοις ἑλληνικὴ ἱστορία, ἀραβικὰ καὶ μουσικὴ. Ἐν συνόλω λοιπὸν τὸ ἀλληλοδιδασκατικὸν σχολεῖον περιέχει 8 τάξεις, τὰς ὁποίας ὁ μαθητευόμενος διέρχεται συνήθως μὲν μετὰ 4 ἔτη, κατ' ἐξαιρέσειν δὲ μετὰ 5. Τὸ δὲ ἕτερον τμήμα περιέχει τὰς 3 τάξεις τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου καὶ μίαν γυμνασιακὴν. Τούτων ἐν μὲν τῇ Α'. τάξει, τῇ κατωτέρᾳ, διδάσκονται Ἑλληνικὰ μετὰ τοῦ τεχνολογικοῦ μέρους τῆς γραμματικῆς, ὀρθογραφικὰ γυμνάσματα, ἑλληνικὴ ἱστορία καὶ ἱερά, γεωγραφία, ἀριθμητικὴ, ἰταλικά, καλλιγραφία καὶ μουσικὴ. Ἐν δὲ τῇ Β'. διδάσκονται τὰ τῆς α. τάξεως μαθήμα-

τα, ἐξαίρουμένης τῆς καλλιγραφίας καὶ τῆς μουσικῆς, καὶ πρὸς τούτοις γαλλικὰ καὶ ἑκθεσις ἰδεῶν. Ἐν δὲ τῇ Γ'. διδάσκονται ἐπίσης ἑλληνικὰ, γαλλικὰ, ἰταλικὰ, χριστιανικὴ ἠθικὴ καὶ Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, μαθηματικὴ γεωγραφία, ὀρθογραφία καὶ ἑκθεσις ἰδεῶν, ἱστορία ἑλληνικὴ μέχρι τέλους καὶ στοιχειώδης γεωμετρία. Ἐν δὲ τῇ γυμναστικῇ τάξει, τῇ ἀνωτέρᾳ, διδάσκονται ἑλληνικὰ μετὰ συντακτικῆς ἀναλύσεως, γαλλικὰ, χριστιανικὴ ἠθικὴ καὶ Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, θεματογραφία ἑλληνικὴ καὶ ἑκθεσις ἰδεῶν, θεωρητικὴ ἀριθμητικὴ καὶ ῥωμαϊκὴ ἱστορία. Τῶν μαθημάτων τούτων εἰδικώτερον καὶ πληρέστερον κατὰλογον θὰ ὑποβάλῃ ὑμῖν ἕκαστος διδάσκαλος ἕνα τῇ ἐξετάσει τῶν ὑπ' αὐτοῦ διδασκόμενων μαθητῶν. Ὁ μαθητὴς μετὰ τέσσαρα ἔτη διέρχεται συνήθως τὰς τέσσαρας τάξεις τοῦ δευτέρου τμήματος· ἐὰν δὲ εἰς τὸν ἀριθμὸν τούτον προσθέσωμεν καὶ τὰ τέσσαρα ἔτη, τὰ ὅποια θὰ δαπανήσῃ ἐν τῷ ἀλληλοδιδακτικῷ σχολεῖω, βλέπομεν ὅτι χρειάζεται ὀκτώ ἔτη, ἵνα διανύσῃ τὰ ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ διδασκόμενα μαθήματα. Οἱ διδάσκαλοι εἶναι δέκα. Ἐκ τούτων ὁ κ. Χ. Δημητριάδης μετ' ἐνὸς βοηθοῦ διευθύνει τὸ ἀλληλοδιδακτικὸν καὶ διδάσκει τὰ ἐν αὐτῷ μαθήματα. Ἐπέτος δὲ προστέθη καὶ διδάσκαλος τῆς ἀραβικῆς, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς τάξεως τοῦ συνδιδακτικοῦ, ἵνα τοῦ χρόνου προϊόντος ἐπεκταθῇ ἡ διδασκαλία τῆς χρησίμου ταύτης γλώσσης καὶ εἰς ἄλλας τάξεις. Ὁ δὲ διδάσκαλος τῆς μουσικῆς ἔχει καταρτίσθαι τάζιν, ἧς οἱ μαθηταὶ ἀνήκουσι κυρίως εἰς τὴν τοῦ συνδιδακτικοῦ καὶ εἰς τὴν πρώτην τοῦ ἑλληνικοῦ, κατ' ἐκλογὴν δὲ καὶ ἐξαιρέσειν καὶ εἰς τὰς ἄλλας τάξεις. Ἐν δὲ τῷ ἑλληνικῷ τμήματι τέσσαρες μὲν εἶναι οἱ διδάσκαλοι τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῶν ἑλληνιστῶν διδασκόμενων μαθημάτων, εἰς τῆς γαλλικῆς καὶ ἰταλικῆς καὶ εἰς

τῶν ἱερῶν μαθημάτων· διδάσκαλος δὲ τῆς καλλιγραφίας εἶναι ὁ ἐν τῷ ἀλληλοδιδακτικῷ σχολεῖω βοηθός. Ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ποικίλλει μείζων μὲν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ σχολικοῦ ἔτους, πολλῶ δ' ἐλάσσων περὶ τὰ τέλη, δι' οὓς λόγους θὰ ἀναφέρω κατωτέρω, καὶ πάλιν μείζων μὲν ἐν τῷ ἀλληλοδιδακτικῷ πολλῶ δ' ἐλάσσων ἐν τῷ ἑλληνικῷ. Εἰς μὲν τὸ ἀλληλοδιδακτικὸν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους ἀνεγράφησαν 331 μαθηταί, ἀποχωρησάντων δὲ μέχρι τῆς σήμερον περὶ τοὺς 50, ἔμειναν 281. Ἐκ δὲ τῶν 124 τῶν ἐγγραφέντων εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἔμειναν 104· ὥστε ἐν τῷ κατ' ἀρχὰς ἐφοίτων εἰς τὴν σχολὴν ταύτην 435 μαθηταί, περὶ τὰ τέλη κατήντησαν εἰς 385. Τοῦτο δὲ, ὡς γνωστὸν, συμβαίνει πάντοτε, καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον καὶ ἀλλαχοῦ. Τὸ δὲ Παρθεναγωγεῖον, περὶ οὗ λεπτομέρεστερα θὰ εἴπῃ ὑμῖν ἡ ἀξιότιμος Διευθύντρια αὐτοῦ, διαίρειται ὁμοίως εἰς ἀλληλοδιδακτικὸν καὶ εἰς δύο τάξεις ἑλληνικοῦ σχολεῖου. Ἐν αὐτῷ διδάσκουσι πέντε διδασκάλισσαι, ὧν τέσσαρες τῶν ἑλληνικῶν καὶ τῶν ἑλληνιστῶν διδασκόμενων μαθημάτων, καὶ μία τῆς γαλλικῆς· διδάσκαλος δὲ τῶν ἱερῶν μαθημάτων εἶναι ὁ αὐτός καὶ ὁ ἐν τῷ ἑλληνικῷ σχολεῖω. Ἐκ 330 ἐγγραφείων εἰς τὸ Παρθεναγωγεῖον μαθητριῶν παρέμειναν μέχρι τέλους 277. Προσθέτοντες δὲ τὸν ἀριθμὸν τούτον εἰς τὸν ἀνωτέρω βλέπομεν ὅτι εἰς ἀμφοτέρω τὰ σχολεῖα ἐνεγράφησαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 785 μαθηταί, ἀπεχώρησαν 177, καὶ παραμένουσιν ἐτοιμοὶ πρὸς ἐξέτασιν περὶ τοὺς 608. Δυστυχῶς δὲν ἠδυνήθη ἡ νεύρω τὰ ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς σχολῆς ταύτης μέχρι τῆς σήμερον μαθητολόγια, ὥστε νὰ ἐξαγάγω ἀσφαλέςτερόν τι πῶμα περὶ τῆς κατ' ἔτος ἀυξήσεως τῶν μαθητῶν· ἔμαθον μόνον παρὰ τοῦ κ. Χ. Δημητριάδου ὅτι πρὸ δεκαοκτῶ ἐτῶν ὑπῆρχον ἐν μὲν τῷ ἀλ-

λληλοδιδακτικῷ σχολεῖω 48 μαθηταί, ἐν δὲ τῷ ἑλληνικῷ 7, τ. ἔ. 55 μαθηταί.

Καὶ κατὰ τὸ σχολικὸν τοῦτο ἔτος οἱ μαθηταὶ ἔδειξαν ἱκανὴν ἐπιμέλειαν καὶ κατὰ τὴν κρίσιν μου καὶ προόδους τινὰς, ὀφειλομένας κατὰ τὸ μέγιστον μέρος εἰς τοὺς κόπους τῶν εὐσυνειδήτως ἐργασθέντων καὶ ἐπιτελεσάντων τὰ καθήκοντα αὐτῶν διδασκάλων. Ἀλλὰ τὴν πλήρη ἐκτίμησιν τῶν προόδων καὶ τῶν κόπων περιμένωμεν παρ' ὑμῶν τῶν καλοκαγάθως συνελθόντων ἐνταῦθα, ἵνα παραστήτε εἰς τὴν συγκομιδὴν τῶν οἰονδήποτε καρπῶν. Σκοπὸς ἐν γένει τῶν ἐξετάσεων θεωρεῖται βεβαίως ἔνθεν μὲν ἡ ἀπόδειξις τῆς προόδου τῶν μαθητῶν, ἔνθεν δὲ ἡ ἀπόδειξις τῆς ποιότητος καὶ ποσότητος τῶν κόπων οὓς κατέβαλον οἱ διδάσκοντες. Ἡ ἀπόδειξις αὕτη συνήθως εἶναι οὐ μόνον σχετικὴ ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον σφαιερὰ, καὶ δι' ἄλλα μὲν πολλὰ, ἀλλὰ καὶ διότι δὲν εἶναι βεβαίως ὅπως δυνατόν νὰ ἐκτιμηθῶσι δεόντως οἱ κόποι τῶν διδασκάλων καὶ ἡ πρόοδος τῶν μαθητῶν διὰ τῶν ὀλίγων ἐρωτήσεων ἐκείνων καὶ διὰ τῶν ὀλίγων ἀπαντήσεων τούτων καὶ μάλιστα κατὰ τὴν πρώτην ταύτην ἡμέραν. Κατὰ δὲ τὴν γνώμην μου ἡ πραγματικὴ ὠφέλεια ἢ ἐκ τῶν ἐξετάσεων εἶναι αὕτη, ὅτι οἱ μαθηταὶ ἀφ' ἐνὸς μὲν διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν κατὰ τὸ διάστημα τοῦ σχολικοῦ ἔτους διδασκόμενων μαθημάτων ἀποκτῶσι πληρεστέραν καὶ καθαρωτέραν γνώσιν αὐτῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ φιλοτιμούνται ἐξ ἀμίλλης νὰ ἀποδείξωσι τὰς γνώσεις ταύτας ἐπὶ τοιαύτης φιλομούσου καὶ ἐκλεκτῆς ὁμηγύρεως. Τελειότερα καὶ πληρεστέρα ἐκτίμησις θὰ ἐγένετο βεβαίως, ἂν οἱ σήμερον παριστάμενοι ἐνταῦθα, καὶ ἰδίως οἱ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενοι, οἱ γονεῖς, ἐπεσκεπτόντο συχνότερον τὴν σχολὴν, παρακολουθοῦντες οὕτως εἰπεῖν τὴν πρόοδον τῶν μαθητῶν καὶ εἰ μὴ τι ἄλλο δεικνύοντες τοῦλάχιστον πρό-

νοίαν τινα καὶ μέριμναν περὶ τῶν ἰδίων τέκνων. Ἀλλὰ δυστυχῶς—καὶ τοῦτο παρατηρῶν μὲ λύπην μου ἐξαιτουμαι συγνώμην ἐπὶ τῇ πικρᾷ ἐκφράσει—δυστυχῶς, λέγω, τοσαύτη εἶνε ἡ ἀναλγησία καὶ ἡ ἀβελτηρία πολλῶν γονέων, ἐκτός τινων ἐξαιρέσεων, ὥστε πολλοὶ ἐξ αὐτῶν μὴδ' ἤλθον ποτε εἰς τὸ σχολεῖον, νομίζοντες, ὡς φαίνεται, ὅτι ἀρκούντως ἐκπληροῦσι τὰ καθήκοντά των ἀποστέλλοντες ἀπλῶς τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὸ σχολεῖον, ἐξ οὗ ὅμως κατ' ἀντίστροφον λόγον περιμένουσιν ὄχι μόνον τὰ γράμματα, ἀλλὰ καὶ τὴν καλὴν ἀνατροφὴν καὶ πάντα τὰ ἄλλα, ὅσα κατὰ τὸ μέγιστον μέρος ἐξαρτῶνται ἐξ αὐτῶν τῶν ἰδίων. Καὶ ὅμως τῆς τελείας παιδείσεως ἀναπόσπαστον καὶ ἀπαραίτητον στοιχεῖον εἶνε ἡ κατ' οἶκον ἀγωγή καὶ ἡ διὰ τοῦ παραδείγματος τῶν γονέων διδασκομένη καλὴ συμπεριφορά. Ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης πολλῶν γονέων προέρχονται καὶ πολλαὶ ἀπουσίαι τῶν τέκνων τῶν καὶ ποτε καὶ ἀποχώρησις ἐκ τοῦ σχολεῖου. Ἀλλὰ ταύτης ὅτε κυρίως καὶ ἄλλη αἰτία, ἰδίως δὲ ὅτι πενομένων τῶν πλείστων μαθητῶν, ὡς ἀνηκόντων εἰς τὰς ἀπορωτέρας τῆς κοινωνίας τάξεις, πολλοὶ ἐξ αὐτῶν τρέπονται ἐπὶ ἄλλα ἔργα πρὸς πορισμὸν τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου· ἄλλοι δὲ πάλιν μετὰ τῶν γονέων μεταβαίνουσιν εἰς ἄλλους τόπους καὶ τὰ ὅμοια, ἢ τινὲς περιφέρονται ἀπὸ σχολεῖου εἰς σχολεῖον πρὸς ἐπαυξήσιν, ὡς φαίνεται γνώσεων.

Ἄλλ' ἴσως νομίζει τις ὅτι διὰ τῶν ἀνωτέρω σκοπῶν νὰ ποδείξω ἐμμέσως πως ὅτι ἡ σχολὴ αὕτη εἶνε ἀρίστη καὶ ἀνωτέρα πάσης ἐπιχρίσεως ἄπαγε. Ἄν καὶ οἱ διδάσκαλοι ἀφ' ἐνὸς κοπιᾶζουσι καὶ ἀγωνίζονται πολὺ περισσότερον, παρ' ὅσον φαντάζονται τινες, ἂν καὶ ἡ σεβαστὴ ἐπιτροπὴ τῆς Κοινότητος οὐδενὸς φείδεται κόπου, ἀλλὰ καὶ ζῆλον καὶ δραστηριότητα οὐ τὴν τυχοῦσαν καταβάλλει καὶ τὰς

ἀρίστας διαθέσεις ἐπιδείκνυται, ἀφ' ἑτέρου ὁμως εἶνε ὁμολογούμενον ὅτι ἡ σχολὴ αὕτη δὲν ἀνταποκρίνεται καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὸν προορισμὸν αὐτῆς, οὐδ' εἶνε τοιαύτη, ὅποιαν ἠδύνατό τις νὰ περιμένῃ ἐκ τῆς Ἀλεξάνδρειας, ἧς ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς διακρίνεται καὶ διὰ τὴν αὐταπάρτησιν καὶ τὴν φιλοπατρίαν, τὰ κοινὰ γνωρίσματα παντὸς Ἑλλήνου, καὶ δι' ἄλλα πλεονεκτήματα, μάλιστα δὲ διὰ τὸν πλοῦτον. Ἡ σχολὴ αὕτη ἔπρεπε νὰ παρέχῃ τὰς ἀναγκαίαις γνώσεις πρὸς μόρφωσιν τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας, ἔνθεν μὲν ἱκανὴν γνώσιν τῆς μητρικῆς ἡμῶν γλώσσης, τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας καὶ τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν παραδόσεων, ἔνθεν δὲ τὰς στοιχειώδεις θρησκευτικὰς καὶ ἠθικὰς γνώσεις, καὶ ἐν γένει τὰ ἀπολύτως ἀναγκαίαι ἐφίδια τοῦ μέλλοντος νὰ διαπλεύσῃ τὸ πολυκύμαντον πέλαγος τοῦ πρακτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου· ἔπρεπε νὰ εἶνε ἡ ἐστία ἢ ἀνά τὴν Αἴγυπτον διαδίδουσα καὶ ἀναπτύσσουσα τὸν ἑλληνισμόν. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ εἶνε ἰσόχθιμος τοῦλάχιστον πρὸς τὰ Λύμεια τῆς Εὐρώπης ἢ πρὸς τὰ γυμνάσια τῆς Ἑλλάδος, ὥστε νὰ εἶνε ἱκανὴ μὲν καὶ ἀποχρῶσα διὰ πάντας τοὺς ἐν Ἀλεξάνδρειᾳ Ἑλληνας, νὰ ἐπαρκῆ δὲ καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἀπαιτήσεις τῆς ἐνταῦθα κοινωνίας καὶ τοῦ σημερινοῦ αἰῶνος. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἔπρεπε νὰ εἶνε σύμμετρος μὲν καὶ ἀρτία κατὰ τὰ μέρη αὐτῆς, πλήρης δὲ καὶ αὐτάρκης ὡς ὅλον. Ἡ Ἀλεξάνδρεια, ἡ πρόφῃ μὲν γενέτειρα ἢ θετὴ πατρίς τῶν μεγάλων ἐκείνων ἀνδρῶν, ὧν οἱ μὲν διέσωσαν καὶ διέδωσαν τὸν ἑλληνισμόν, οἱ δὲ ἐκραταίωσαν καὶ ἐκήρυξαν τὸν χριστιανισμόν, ἢ ἄλλοτε ἐστία τῶν φώτων καὶ κέντρον μεγάλου πολιτισμοῦ, δὲν εἶνε δίκαιον κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν, ὅτε περιέχει τόσον ποικίλον πληθυσμόν, νὰ παρνηθῇ τὰς ἱστορικὰς αὐτῆς παραδόσεις καὶ νὰ ὑστερῇ σήμερον ἄλλων ἑλληνικῶν πόλεων τῆς Ἀ-

νατολῆς μικρῶν, πολλῶ μικροτέρων αὐτῆς ὑπὸ πάσας τὰς ἐπόψεις. Σήμερον μάλιστα ὅτε πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης οἱ ἐξοχώτατοι τῶν ἀνδρῶν διακρίνονται ἐπὶ ἑλληνικῆ παιδείᾳ, ὅτε πολλὰ ἔθνη ὀφείλουσι τὴν πρόδοον καὶ ἀνάπτυξιν αὐτῶν εἰς τὴν θεραπείαν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ὅτε καὶ εἰς αὐτὰ τὰ σχολεῖα τῆς Ῥωσσίας εἰσῆχθησαν τὰ ἑλληνικὰ ὡς ὑποχρεωτικὸν μάθημα, ὅτε πάντες ἀναγνωρίζουσι ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλη φιλολογία δυναμένη νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν ἑλληνικὴν καὶ νὰ διαπλάσῃ ὅπως ἐκείνη τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν καὶ νὰ μορφώσῃ ἠθικοὺς χαρακτῆρας, σήμερον, λέγω, δὲν ἔπρεπε νὰ εἶνε οἱ ἐπὶ πατραγαθίαις καυχόμενοι Ἕλληνες νὰ ἤμεθα οἱ μόνοι μὴ ὀφελούμενοι, ὅσον ἔδει, ἐκ τῆς πατρῴου κληρονομίας, καὶ νὰ δίδωμεν ἀφορμὴν εἰς τοὺς ξένους νὰ παρωδῶσι πρὸς ἡμᾶς τὰ γνωστὰ ἐκείνα « τίς πατέρ' αἰνέσει εἰ μὴ κακοδαίμονες υἱοί; » ἵνα μὴ εἶπω χειρότερα. Σήμερον λέγω ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες πρῶτοι ὀφείλομεν νὰ ἀναπτύξωμεν, διαδώσωμεν καὶ συνεχίσωμεν τὸν ἑλληνισμόν, καὶ οὕτω δι' ἔργων ἀποδείξωμεν εἰς τοὺς ξένους ὅτι εἴμεθα ἄξιοι μὲν ἀπόγονοι ἐκείνων, νόμιμοι δὲ κληρονόμοι καὶ διάδοχοι τῆς ἀρχαίας δόξης.

Σημ. Ἐνεκεν ἐλλείψεως χώρου δημοσιευθήσεται εἰς τὸ ἐπόμενον φυλλάδιον ὁ λόγος τῆς εὐπαιδέτου διευθυντρίας τοῦ Παρθεναγωγίου κ. Σοφίας Φοντριέρ.